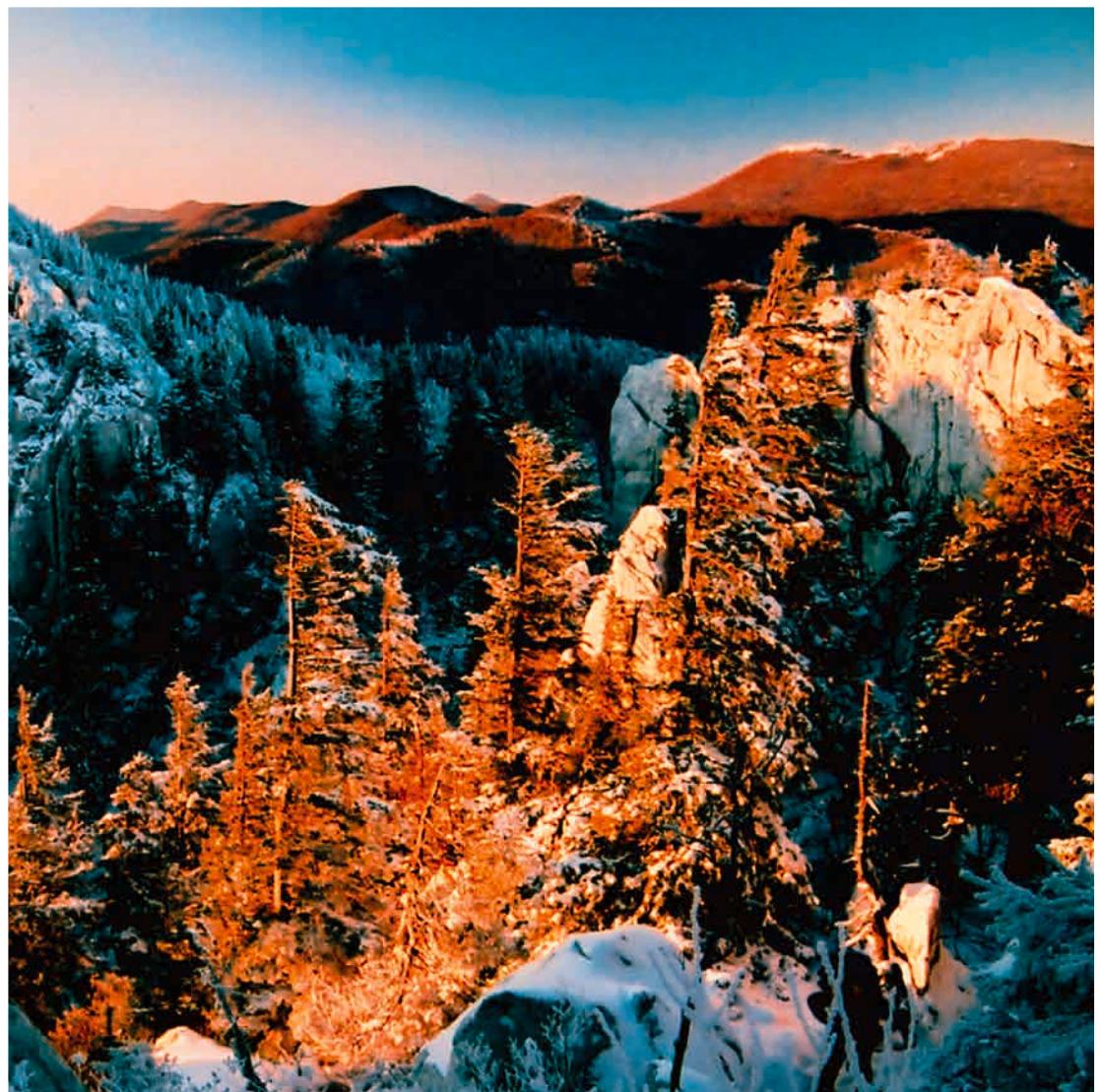

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS
HRVATSKOG
PLANINARSKOG
SAVEZA

GODIŠTE 96

VELJAČA
2004

2

**»HRVATSKI PLANINAR«
- ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA**

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2004. godinu je **120 kuna** (za inozemstvo 32 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici u rubrici »Poziv na broj« obavezno treba biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo (32 eura) uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.

Vaš preplatnički broj (O) otisnut je uz Vašu adresu, koja je naljepljena na omotnicu za slanje časopisa. Nakon izvršene uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznaku o uplati, čime možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana pri HPS-u (O).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za preplatu, trebaju se pismom, telefonom, faxom ili e-mailom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve izašle od početka godine, a zatim će svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati putem e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je 10. dan u prethodnom mjesecu (30 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i obrade tekstova**, posebno za duže priloge. Svi primljeni materijali se na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi popraćeni što boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili disketi). Detaljnije upute možete potražiti na Internetu na adresi <http://hps.inet.hr/hp/upute.pdf> ili izravno od urednika.

IZDAVAČ

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZAREČEVA 22, 10000 ZAGREB
E-MAIL: hps@inet.hr
http://hps.inet.hr
TEL./FAX 01/48-24-142
TEL. 01/48-23-624

UREDNIŠTVO

hrvatski.planinar@vip.hr
http://hps.inet.hr/hp

UREDNIK

ALAN ĆAPLAR
PALMOTIČEVA 27, 10000 ZAGREB
E-MAIL: CAPLAR@VIP.HR
TEL./FAX 01/48-17-314
TEL. 091/51-41-740

UREDNIČKI ODBOR

DAMIR BAJS
DARKO BERLJAK
VLADO BOŽIĆ
TOMISLAV ČANIĆ
MR. DARKO DOMIŠLJANOVIĆ
VESNA HOLJEVAC
FARUK ISLAMOVIĆ
ZDENKO KRISTIJAN
ŽELJKA LISAK
PROF. KRUNOSLAV MILAS
PROF. DR. ŽELJKO POLJAK

TISAK

»EKOLOŠKI GLASNIK« D.O.O.
DONJA LOMNICA

ISSN 0354-0650

SADRŽAJ

HRVATSKI PLANINAR

Godište 96 Broj 2
 Volume Number
 Veljača - February 2004

42 DINARA

49 CESARGRADSKA GORA

53 PRIJE 120 GODINA

62 BAVŠKI GRINTAVEC

CARSTVO SAMOGRADSKOG POSKOKA

JOSO GRACIN

DOLINOM RJEĆINE - OD TRSATA I BANSKIH VRATA DO NJENOG IZVORA

45

VLATKO OŠTRIĆ

CESARGRADSKA GORA - MALA GORA

ZA VELIKE UŽITKE

49

ALAN ČAPLAR

ZAGREBAČKI PLANINARI PRIJE 120 GODINA

53

ŽELJKO POLJAK

ĐURĐENOVAČKI FOTO-DIA FESTIVAL 2003.

60

BAVŠKI GRINTAVEC - MALENI VELIKAN

JULIJSKIH ALPA

62

BRANKO BALAŠKO

MJESEC I SNIJEG U PAKLENICI

65

SLAVKO PATAČKO

NOVA SKLONIŠTA I OZNAČIVANJE PRILAZNIH PUTOVA

69

ZDENKO KRISTIJAN

IN MEMORIAM: LJ. STANIČIĆ I M. DIJAČIĆ

71

HRVATSKA PLANINARSKA OBILAZNICA

72

PLANINARSKI TISAK

76

TKO JE ŠTO U HRV. PLANINARSTVU: JOSIP ČINKL

78

VIJESTI

79

KALENDAR AKCIJA

80

SLIKA NA NASLOVNICI:

ZIMA NA BIJELIM STIJENAMA, FOTO: ŽELJKA LISAK

DINARA

CARSTVO SAMOGRADSKOG POSKOKA

Uspon na Dinaru kroz najveću stijenu Hrvatske

JOSO GRACIN, Šibenik

Neka krilata grabljivica što se gniježdi visoko nad vijugavom kanjonskom dolinom tajanstvenog Krčića mogla je dolje u dubinama zapaziti vozilo boje prašine kako starom makadamskom cestom napreduje prema izvoru. Bezbrojni zavoji i jesenja tuga presušene rijeke. Renault 4, u njemu nas troje i miris avanture. Nedostaje nam četvrti.

Iza nas odraz plavog praskozorja i mrtva kaskada Topoljskog buka, a ispred magličasti oblaci i sumnjivo žutilo izlazećeg sunca. »Nećemo valjda imati kišu!« Selo Krčić, zatvoreni prozori, uz nemireni psi mješanci i stoljetne koštele što nadsvoduju i cestu, i kuće, i suho korito rijeke.

Kad sam prvi puta prošao pješice kroz to selo i ugledao tu ljepotu morao sam stati i tugovati: »O, zašto ne mogu tu ostati zauvijek!«

Svibanjsko zelenilo probodeno zrakama zlatnoga sunca zarobilo je i dušu i tijelo. Biserni slanovi su kao zavjese padali preko rubova kaskada, voda se pjenila i vrtložila udarajući u zidove kanala i staru mlinicu, a malo dalje krava na ispaši i starica pokraj kuće s pogledom na zasađene vrtove i krunu bunara izraslog iz vode. A zrak, zrak je bio začaran blizinom planine i umiven svježinom rijeke. Rekao sam: »Bože, ovo je raj koji ne zaslužujem!«

Stari Gojko Crnogorac, s kojim sam se tada upoznao i koji još uvijek živi u Krčiću, ispričao mi je kako su dvije koštele što rastu ispred kuće stare koliko i ta »Napoleonova cesta« koja je nekad povezivala Knin i Vrliku (cesta je izgrađena 1784. godine). Zatim je pokazao na treću koštelu nevjerojatne debljine i rekao: »A ova, ova je starija pedesetak godina i od ceste i od ove dvije.«

Odmor

foto: Joso Gracin

Selom sada vlada jesensko mrtvilo i lavež probuđenih pasa. Ni dalje, podno dolomitnog stupa, ni ispod kamenog mosta iz 1888. godine ne teče ništa. A onda, na kraju kanjona odjednom voda, izvire, žubori i protjeće pokraj opustjelih podinarskih mlinica i provlači se ispod čudesnih lukova pa opet nestaje negdje u podzemlju. Lukovi su slični onim s Kudinog mosta na rijeci Krupi za koji se priča da je star 1400 godina.

Iznad nas na sjeveroistoku, mjesto našeg isčekivanja, planina Dinara u sjeni jutra i cilj našeg

puta, impozantna i zastrašujuća jugozapadna stijena, najveća i najduža u Hrvatskoj. Duga 6 km, u najvišem dijelu visoka i do 700 m, uz to što je najveća vjerojatno je i najupečatljivija, a sigurno najnepristupačnija i najtajnovitija stijena u zemlji.

Sve lošija cesta kao stvorena za mog »malog diva« krvuda, penje se i spušta pustim Podinarjem.

Nakon svega, svježina jesenjeg jutra, kratka priprema i beskrajna tišina. Na goleti podinarskoj, nas troje nasuprot velikoj stijeni. Preko »Redaka« upućujemo se ravno prema samogradskom kuku. Red stijena, pa red oštре trave i ljutog grmlja, red stijena, pa red... i tako u nedogled. Iza Redaka, ni s koje strane vidljiva mala travnata visoravan »Kijevo bojište«. Pasište je to stisnuto između dviju udolina koje se kao neki suhi klanci spuštaju od Samograda, jedna prema Krčiću, druga prema zemljanim iskopu u Suhom polju.

Razdvajamo se. Tražimo Slavica pećinu. Oprezno gazim travnatim terenom i razmišljam o »željeznim gljivama«. Prolazim ispod kote 919 m, iznad mene greda »Srnine lastve«, kukovi, gudure, izboćine, otvori i rupe. Odjednom zec. Bježi prema Samogradu. Bježi od nas, od orla, od lisice, bježi od svega. Dugo gledamo za njim. Za preživljavanje u ovoj divljini mora imati brze noge.

Špilja u gredi, idealno sklonište od kiše i nevremena, sklonište od buke, vreve i brzog življjenja.

»Zmija u rupi!« - zaviknu Stipe. »Koja je?« - upitam. »Neka šarulja« - odvrati. Na trenutak Stipanova ruka nestane u otvoru i izvuče najopasnijeg stvora dinarskog bespuća. Ovdje u »kantunu divljine« u ruci je držao ljutog samogradskog poskoka čije su se šare stopile s bojom jesenjeg okoliša. Zmija je uzdigla rošćić, izbacila ona dva zlokobna zuba i stala se uvijati oko Stipanovih prsta prijeteći mu ugrizom. »Baci je!« - viknuh. Spustio ju je lagano na sivu liticu i smirenio rekao: »Ne bojim se ugriza, ne može mi ništa, znam što trebam učiniti ako se to dogodi«. Poskok je nestao u svom carstvu samogradskom, a mi smo nastavili hrptom grede prema gore.

U litici preko puta okrugli špiljski otvor. Možda je to Slavica pećina. Daleko je. Iznad nas Samogradski kuk, isturenii kameni Zub izrastao podno divovske stijene Dinare. Gorostas stražari na ulazu

u kuloar, taj jedini prolaz uz moćnu jugozapadnu stijenu.

Dinara je od pamтивјекa bila prirodni bedem i granica između dviju klima (mediteranske i kontinentalne), dviju država i dvaju svjetova. Iznjedrila je i dvije krške ljestvice, Krku i Cetinu, a s njenih visokih vrhova i proplanaka planinske vile su nam oduvijek slale buru da očisti zemlju od bolesti, grijeha i zla.

Objed i sunčanje na zaravni ispod kuka. Jedem pancetu, pijem crno vino iz aluminijskog potića i promatram okomitu liticu Ošljaka nad nama. Neopisiva je. Koliko je visoka ta stijena izbrazdانا vodoravnim crtama ne mogu odrediti. Možda 300 - 400 metara, možda 500, možda i više. Ova ljestvica je samo za odabranе. Veremo se uz kuk visok pedesetak metara. U sredini travnata udubina, bonsai crnog bora, orao visoko na nebū i jato divljih golubova što leti podnožjem litice.

Stijena Dinare najviša je u Hrvatskoj
foto: Joso Gracin

Prvi mrazovi su već udarili po Dinari, ukrasili klekovicu injem, omekšali prve plodove mukinja i umrtvili poskoka. Svugdje oko nas mirisni vrisak što ljubi kamen.

Pred ulaskom u žlijeb glasovi duhova. »Što je to desno od velike kamene sipine?« Tajnovit i neistražen grad isklesan u stjeni, neosvojiva zemlja Kapadokija. Ne, ne može biti, ovo nije Anatolija. Možda je ovo dinarska Kapadokija ili su to glave planinskih zloduhova. Ni jedno, ni drugo. Ova skupina stjenovitih skulptura, to je carstvo dinarskog poskoka, to je Samograd.

Penjemo se rubom sipine i ulazimo u žlijeb. S lijeve strane u samom dnu litice mala špilja, idealno sklonište za divlju zvijer ili nekog ludog planinara. Dobro je znati za postojanje takvih zaklona. U žlijebu stisnuti golemlim grudima planine napredujemo oprezno pazeći da ne pokrenemo lavinu kotrljajućeg kamenja. U najužem dijelu je i najstrmije. Netko je, da bi olakšao prolaz, dovukao veliku suhu granu i zabio u procjep litice dvije željezne šipke i stari klin s pruge. U njedrima velike stijene na trenutak se osjećaš sitan i nemoćan, a odmah zatim osjetiš neku snagu i veličinu kao da si i sam dio te planine po kojoj se penješ prema nebu.

Držimo se na okupu, ali Pegi je uvijek za ni-jansu ispred nas. Skoro svaki vikend je ili na nekoj planini ili u crnom bezdanu kakve jame golubinke. Ne pije vino, ne jede pancetu, već maže neke svoje čudnovate namaze i ima nedostiznu kondiciju.

Da bismo izbjegli opasne sipine povremeno se penjemo uz okomite stijene usjeka. Stijene su ispu-

cale, rahle i podmukle, a prsti nam zgrčeni i izravjani oštrinom nazubljenih bridova. Negdje pri kraju uspona pod mojim se nogama pomaknuo velik kamen i krenuo pravo niz žlijeb. Dugo je udarao, orljao i odzvanjao kotrljajući se stotinama metara i uništavajući sve pred sobom. Odjednom tišina, a zatim zastrašujuća grmljavina iz dubine žlijeba. Ne znam što je to bilo ali zvučalo je kao tutnjava gromova u oluji. »Čoviče, srušija si pô planine!« - dovikne mi Pegi. Ti odroni su najveća opasnost u žlijebu i zato skupina ne smije biti veća od troje - četvero.

Duboko ispod nas samogradski kuk kao okružen zub, a ispred bespuće valovite visoravni. Prolezimo rubom vrtače »Duboki klek«. Odmaramo se u neizbjježnoj klekovini zaklonjeni od tihog i laganog, ali hladnog i neugodnog jugoistočnjaka. Temperatura je oko nule. Sve je stalo. Osluškujemo i čujemo samo zvuk tišine. Sluh nam nije naviknut na tako nešto pa brzo razbijamo taj potpuni mir. Preko blagih padina i kroz klekvinom skrivene staze napokon stižemo na Sinjal, najvišu točku Hrvatske, 1831 metar iznad razine mora. Ovo mi je peti puta da sam na vrhu, a ujedno sam ovim zaokružio i uspon na Dinaru u sva četiri godišnja doba.

Hladnoća nas štipa za prste, a oko nas na vršcima klekova grana i u udubinama između stijena tragovi nedavnog snijega. Daleko na zapadu piramida Svetog brda stoji iznad magličastih obala, Crnopac se nazire ispod nje, a Šator, Veliki Bat i Troglav kao da su nadohvat ruke. U izmaglici daljine moćno Biokovo, a ispred nas u popodnevnoj sjeni Svilaja i Promina. Zaklonjeni iza grede, na meniju imamo isti izbor jela kao i jutros, ali i pogled na Samar i slikovito pasište Duler. Nikad nisam došao iz toga smjera, ni prošao kroz Brezovac. Na vrhovima planina uvijek se rađaju novi planovi i bude novi izazovi. Jedan od tih izazova bit će i uspon na Dinaru u zimskim uvjetima kroz ovaj isti žlijeb iznad Samograda.

Spuštamo se prema Podinarju. U daljini more i otoci u odsjaju zalazećeg sunca koje ne vidimo od oblaka i jato crnih vrana što leti tamо negdje prema carstvu samogradskog poskoka utonulog u smiraj dana.

Na Sinjalu, najvišem vrhu Hrvatske foto: Joso Gracin

PLANINARENJE UZ RIJEKU RJEČINU

DOLINOM RJEČINE – OD TRSATA I BANSKIH VRATA DO NJENOG IZVORA

VLATKO OŠTRIĆ, Zagreb

Rječina je privlačila moju pažnju za svakog spuštanja moderniziranim Lujzijanom, mimo predgradskog naselja Orešovice u Rijeku i za svakog boravka u Rijeci. Očaravajući je urbanizirana zona duž Rječine od Delte do zadnjih, čitavih ili urušenih, zgrada u tjesnacu, uzvodno od mostova - posebno za pogled povjesničara koji u suvremenoj slici prepoznaje i jednu od najzanimljivijih urbanih transformacija u hrvatskim gradovima. A odmah uzvodno od urbanizirane zone započinje prirodno oblikovana dolina čijoj divljini doprinose poveće ruševine što strše iz zelenila. Želio sam je upoznati i zbog pogleda iz autobusa ili automobila i zbog lektire o njoj - putosvitnica starog riječkog planinara Valenta Hofera ili priloga u »Zborniku planinara seniora 1985-1995.« (Rijeka, 1996.).

Ipak, nije bilo zgodne prilike i svojoj sam radoznalosti samo djelomice udovoljio hodajući od sela Kukuljana prema izvoru Rječine, dokle se može doći - lijevom obalom do brkљe na cesti prema vodovodnom postrojenju, a desnom lijepon stazom do ograde tik pred izvorskom špiljom.

S velikim sam zadovoljstvom pročitao obavijest Miljenka Pavešića o novoj markaciji dolinom Rječine, s reprodukcijom karte (Planinarska šetnica uz Rječinu, HP 11-12/2001, str. 337). Nakon toga, u HPD »Zagreb-Matica« uvrstili smo izlet dolinom Rječine u godišnji program izleta, te ga ostvarili 21. travnja 2003.

Trsatska tvrđava

foto: Zoran Medvedović

OD TRSATSKE KULE DO DNA TJESENACA

»Šetnica uz Rječinu« započinje na Trsatu, na malom, trokutastom Frankopanskom trgu u središtu tog »grada u gradu«. Dobar je za početak i ugodan domaći kafić na trgu. No ja sam želio započeti razgledom s najviše trsatske tvrđave. Impresivan kružni pogled s njenog prsobrana obuhvaća i već spomenuti tjesnac u koju vodi šetnica. Pogled u nju dobra je vizualna priprema za hodanje.

S trga hodamo domaćom primorskom ulicom, a zatim strmijom stazom kroz šumarak do Lujzijane, vrlo blizu starog usjeka u stjeni (Banskih vrata) i novog kratkog tunela. Skretanje s ceste na građenu stazu dobro je označeno markantnim putokazom. On je pobudio moju radoznalost i ranije, u prolazu autobusom. Naša je staza, gle-

dajući uzvodno, prvi put za pješake koji se žele uputiti iz grada u dolinu. Usječena je u stijene, na strmini iznad rijeke. S desna uočavamo stjenovitu pregradu. Nekoliko koraka uspona na nju otkriva ponor. Teško je reći kolika mu je prirodna dubina - u njega je padalo kamenje, ali i otpad. Dalje je nad stazom kućica, očito nekoga tko ne trpi građevnu papirologiju, no prije nje silazimo strmo do vode. Tu je bio kameni most, no sada prijelaza nema. Biramo skupine kamenova za preskakanje rijeke. Živahna je, a samo malo nizvodno čini oveći slap. Cilj: doći preko, ma i bez elegancije pokreta. Na drugoj strani treba se malo uzverati do trase nekadašnjeg puta. Već smo u području industrijskog mlinu Žaklja. Sagrađen je još 1839. godine, a odvojak ceste i most povezivao ga je s Lujzijanom. Godine 1865. sagrađena je nova šesterokatnica. Od 1894. mijenja namjene, zapuštaju ga, a nova državna granica na Rječini, po ugovorima iz 1920. i 1924. godine, presijeca mu jedini kolni pristup. Sada prolazimo kroz vrlo impresivan kompleks ruševina. Urušavanje duž prozorskih osi daje mu, pričinja mi se, neki »štih« staroegipatskih građevina. Dovoljno su stare za prijelaz iz ružnoće nove u slikovitost povijesne ruševine.

Žakalj vrijedi razgledati, no Hrvatske vode, koje su sudjelovale u ostvarenju šetnice, trebale bi načiniti pješački most - sličan, na primjer, mostu kod Sopota na Medvednici.

Pogled s Trsata na Rječinu

foto: Zoran Medvedović

IZNAD RJEČINE DO BRANE HIDROCENTRALE

Sve do mosta kod Pašca hodamo iznad desne obale. Preko puta su u zelenilu kuće Orehovice. Iz toga prigradskog, dosta povećanog naselja, vode - po karti - još dva prilaza našoj šetnici, no ne primjećujem nikakve mostiće. Valjda i tu treba preskakati. Na lijevoj su obali bili, po karti, Matešićev mlin i mlin Binovsky, no prema povijesnim podacima (izgorjeli su 1863. i 1907.) to su samo lokaliteti, a ne vidljive ruševine. Naša je strana ne-naseljena i planinarski lijepa. Zelenilo bjelogorice, pod drvećem trava, a staza vidljivo vijuga i postupno se penje. Ima zanimljivih tragova povijesti. To su granični kamenovi Kraljevine Italije i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca iz 1924. kada je, po Rimskim ugovorima završen pokus sa Rječkom državom (po Rapalskom ugovoru 1920. godine) i Rijeka, zapadno od Rječine, anektirana, tada već Musolinijevoj Italiji. Naša je staza vjerojatno nastala kao pogranični puteljak. Vidi se i gdje granični kamenovi zaokreću uljevo, dalje od Rječine, jer je granica opisivala velik polukrug oko Rijeke, a zatim oko Kastva, jedinog istarskog gradića dodijeljenog Kraljevini SHS. Sačuvana je i jedna stražarnica.

Pažnju mi privlači i odvojak markacije, lijevo uzbrdo. To je veza naše šetnice s putem iz Rijeke na vrh Luban, 499 m (opisuje ga Ž. Poljak u vodiču »Hrvatske planine«, Zagreb, 2001, str. 352). Još jedna željica za neku drugu prigodu. Povećava je, na dalnjem putu, pogled na Veli vrh (432 m), s kapelicom, na pola puta do Lubana (Veli vrh spominje i Poljak na str. 352 i 353).

Sada ćemo našom planinarskom stazom još malo naprijed do atraktivnog prijelaza preko Rječine. To je most kod mjesta Pašca, nekoliko desetaka metara iznad korita rijeke. Padine su vrlo strme, s kršjem i zelenilom. Nažalost, neki su uz lijevu strminu »iskrcavali« otpad. Naša posla.

Hodamo makadamskim putem uz lijevu obalu. Primićemo se brani. Na ovom dijelu se bolje vidi da hidrocentrala ostavlja Rječini, nizvodno od brane, manji dio nekadašnje količine vode. U koritu ima sprudova i grmlja - nažalost »urešenog« plastičnim krpama. Maštam o krčenju tih »ukrasa«. Malo prije brane prelazimo dva pješačka mosta i penjemo se stazom, desno od brane, do njenog gornjeg ruba.

OD JEZERA NA RJEČINI DO ŠPILJSKOG IZVORA

Iznad brane otvaraju se vidici na »drugu Rječinu«: ona je najprije jezero bogato vodom tamnozeleno jezero, a zatim bujna kraška rijeka, puna brzica i manjih slapova. Drugo je obilježje našeg daljnog puta prelaženje kroz naselja - Valići, Drastin, Lukeži i još nekoliko drugih. Ona su slikovita i uredna, pa je i hodanje kroz njih ugodno. Društvo se putem razvuklo (posebno zbog sporog i trapavog prelaženja Rječine prije Žaklja), ali se spontano odlučilo za marendu u Lukežima, na jednoj livadici između ceste i podzidane riječne obale. Dobro odabranovo mjesto. Teren je od Pašca do Kukuljana veoma raznolik. Od našeg odmorišta i »marendališta«, na primjer, hodamo neko vrijeme po obalnom zidu. Da markacije nisu dobre bilo bi orijentacijskih poteškoća.

Na ponekom se mjestu osvrćem i gledam na brdu koje nam ostaje otraga, istočno od Rječine, stari grad. Časkom moram razmišljati je li to Grobnik, jer ga vidim sa suprotne strane nego inače!

Ožednio sam. U pravi čas pojavljuje se gostionica u Martinovom Selu, malo desno od mosta koji moramo prijeći. Terasa gostionice lijepo je otkriće: tik je nad rijekom, desetak metara desno šumi slap preko cijele širine Rječine, malo ulijevo je kameni most. Uz hladno piće, savršeno odmorite. To je jedini ugostiteljski objekt na cijeloj šetnici (ne računajući, dakako, Trsat).

Slijede još dvije dionice između naselja: livađe, šumarci i proplanci između Martinova Sela i Trnovice, pa od Trnovice do Kukuljana.

Dalje ćemo poljskom i šumskom stazom uz desnu obalu, koja je planinarima od ranije dobro poznata. Na njenom kraju možemo gotovo zavi-

Shema šetnice uz Rječinu

riti u izvorsku špilju. Tu je ograda i zaključana vrata. Unutar ograđenog prostora je pješački most preko netom - »rođene« Rječine. Uvijek žalim što ne mogu preko njega. Imam za to i jedan povjesničarski razlog: most je bio planinarski objekt!

Rječina

foto: Zoran Medvedović

U Kastvu je 1929. godine osnovana HPD-ova podružnica »Učka«. Odmah su se latili posla, korisnog i za izletnike i za bliža naselja, npr. za Studenu. Sagradili su i 11. kolovoza 1929. svečano otvorili most ispred izvora. U Kukuljanima je bila upisna knjiga za posjetitelje. (Podaci o tome: Ž. Poljak i V. Blašković sa suradnicima. Hrvatsko planinarstvo, Zagreb, 1975 - Hrvatske planinarske organizacije..., 238; Planinarski objekti..., 266; Ž. Poljak, Slike iz povijesti hrvatskoga planinarstva, Zagreb, 1987, 116 - slika otvorenja mosta).

Kad se hoda dolinom prema izvoru, na njenom se kraju pojavljuje, a zatim sve više osovљuje, gotovo okomita, podosta stjenovita strmina s izrazitim vrhom. Kako se primičemo izvoru, sve više dominira, ali i gubimo pregled nad njom, jer se sve jače »nadviđa«: izvor je u njenom podnožju, pa vidimo samo stijenu iznad izvorske špilje. To je vrh Kičelj (606 m). Dojmio me se već prvi put i potaknuo želju da dospijem gore (iznad izvora je nepristupačan, no karte pokazuju pristupe sa sjeverne strane). Razgovarao sam o toj zajedničkoj želji s Ivom Pevecom, tada našim najboljim vodičem, ali je nismo stigli ostvariti.

Sada, po prilici na pola puta od Kukuljana do izvora, nailazimo na raskrižje markacija: lijevo je oznaka za Kičelj. Još jedna želja sada se može lakše ostvariti.

»Šetnica uz Rječinu« ipak nije (samo) šetnica, nego pravi planinarski put. Ukupna dužina Rječine je 17,3 km (naravno, ne hodamo uz nju od ušća, nego od Žaklja). Višesatno hodanje traži nešto prave planinarske izdržljivosti i otvorenost dobrom raspoređenju prema cijelini puta i ponekoj dionici koja je manje privlačna od drugih (korito Rječine prije brane). U tome je nebitna visinska razlika (izvor je 326 m nad morem). Bitna je raznolikost hodanja i krajolika.

Dobra je strana »šetnice« što pobuđuje još željica: proći je ponovo, vjerljivo nizvodno, uspeti se na Veli vrh, Luban, Kičelj... Ne bih htio prihvatići stajalište nekih planinara i planinarki »Sve sam već vido; bio sam tamo jednom, neću ići opet...« S godinama se primičemo takvom stajalištu, ali ipak - radoznalost treba sačuvati što dulje.

LITERATURA

(UZ SPOMENUTU U TEKSTU)

1. Šetnica uz Rječinu, PD HPT »Učka« - Rijeka (karta, mjerilo 1:50.000, ekvidistanca = 20 m, Legenda; Zemljovid izradio Alen Tadijanić; na poleđini zanimljiv tekst o Rječini)
* lijep prospekt. Design: A. Tadijanić i Simon Radić.
2. Mlinovi uz Rječinu. Planinarsko društvo HPT »Učka« Rijeka. Tekst i fotografije: Simon Radić. »Ovaj promotivni materijal prikupljen je i objavljen povodom PRVOG POHODA planinarsko-izletničkom stazom ŠETNICA UZ RJEČINU, s jednim ciljem i porukom: DA SE NE POZABI...« 18 str., šapirografirano.
3. Ž. Poljak, Hrvatske planine, treće prerađeno izdaje, Zagreb, 2001, 7. Šetnica uz Rječinu, 353.

HRVATSKO ZAGORJE

CESARGRADSKA GORA

MALA GORA ZA VELIKE UŽITKE

ALAN ČAPLAR, Zagreb

Na samome zapadnom rubu Hrvatskog zagorja, već nadomak Sloveniji, nalazi se malena, ali zanimljiva i privlačna gora. Radi se, ako se ne varam, o najmanjoj hrvatskoj gori. S jednog se njezinog kraja na drugi može doći za manje od dva sata hoda, dok za šetnju duž hrpta ne treba ni pola sata.

Pa ipak, riječ je o gori koja ima gotovo sve što treba da bi bila planinarski privlačna i pristupačna: staru gradinu, planinarsku kuću, vidikovac, izvor,

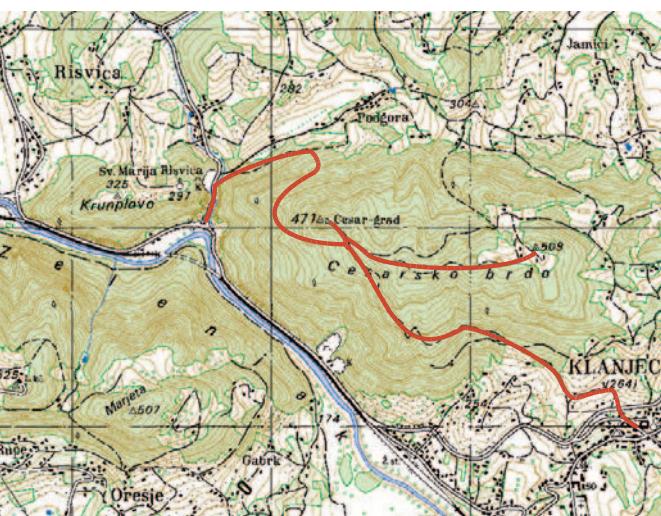
slikovite livade, vinograde i šume, vrh, markirane staze i kulturno-povijesne znamenitosti. Sve to može se obići u poludnevnoj šetnji, no u okolini, pod njom, ima još zanimljivosti, pa se lako mogu izvesti i lijepi cijelodnevni izleti. Opisat će ovdje ukratko njezine zanimljivosti kao prijedlog za zgodan izlet, jer mnogi naši planinari za ovu goru ni ne znaju, neki su na nju i zaboravili, a lako je dostupna. Uostalom, o njoj (i sličnim gorama) gotovo da nema ni riječi u našemu časopisu.

Cijela je gora ime dobila po staroj gradini koja strši na najstrmijem dijelu, Cesargradu. Moglo bi se i prigovoriti onome tko je prvi upotrijebio i odabrao naziv Cesargradska gora, jer je gora bila tu i mnogo prije nego što je na njoj podignut grad i vjerojatno je imala drugačiji naziv. Na mnogim zemljovidima Hrvatskog zagorja nećete na tom mjestu naći nikakav toponim, vjerojatno zato što je gora zapravo suviše malena da bi se na nju mogao ispisati cijeli naziv. Na nekim zemljovidima naznačen je pak naziv »Cesarsko brdo«, koji nije uobičajen ni među planinarima, a ni među stanovnicima okolnih naselja.

Smatra se da je Cesargradska gora zapadni ogrank Kostelskog gorja, premda je ona prilično izdvojena i smještena južno od izduženog hrpta Kuna gora - Vinagora - Veliki Tabor koji predstavlja okosnicu Kostelskog gorja. Na drugu se stranu Cesargradska gora naslanja na Marjetnu odnosno Kunšperšku goru, koja je malo viša, ali ima mnoga slična obilježja. Od nje je Cesargradska gora strogod odijeljena dubokim klancem Zelenjakom kojim protječe Sutla, danas državna granica između Slovenije i Hrvatske.

Cesargradska gora pruža se smjerom istok-zapad u dužinu od 3 kilometra. Okružena je gusto naseljenim krajem, s brojnim vinogradima i poljima, koji sa sjeverne i istočne strane sežu sve do vrha. Sa zapadne i južne strane, padine su posve drugačije: strme i šumovite.

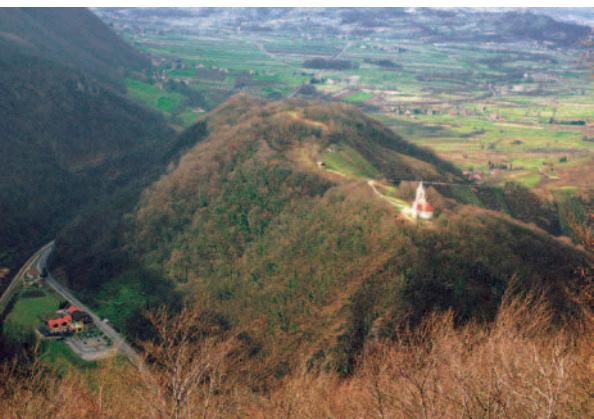
Markirani prilazi vode iz Zelenjaka i Klanjca, a kao ishodišta za izlet mogu poslužiti još Kumrovec i Tuhejlj. Klanjec, Zelenjak i Kumrovec su tri zadnje željezničke postaje na pruzi iz Savskog Marofa. Na toj pruzi je, nažalost, prije dvije godine prestao voziti vlak zbog premalog broja putnika, tako da sada umjesto vlaka iz Savskog Marofa do Kumrovca voze željeznički autobusi, čiji je vozni red uskladen s vlakovima iz Zagreba za Savski Marof. Takvo putovanje vlakom i autobusom traje oko sat i pol, a cijena povratne karte je četrdesetak kuna, dakle slično kao i za izlete iz Zagreba u Samoborsko gorje.

Posebno je zanimljiv prilaz iz Kumrovca. Jedina nevolja je što autobusi staju samo na željezničkim postajama, tako da ćete od napuštene željezničke stanice Kumrovec do samog mjesta nepotrebno pješačiti dvadesetak minuta, premda autobus prolazi kroz sam Kumrovec.

Kumrovec je maleno mjesto na kraju široke kumrovečke kotline i ponajviše poznato kao rodno mjesto Josipa Broza. U središtu mjesta je njegova rodna kuća, a između 1979. i 1985. uređene su i okolne kuće i u njima predstavljeni stari običaji seoskog života u Zagorju. Tako je nastalo zanimljivo etno-selo, poznato kao »Staro Selo«. Za

**Spomenik Antunu Mihanoviću
u Zelenjaku**

Klanac Zelenjak i brijeg Risvica sa Cesargrada
foto: Alan Čaplar

šetnju, uz zavirivanje u svaku kuću, vrijedi izdvjiti barem pola sata. U toplije doba godine, nedjeljom se u nekim kućama može uživo vidjeti stare zanate (kovač će izletnicima iskovati potkovicu za sreću, a možete vidjeti i izradu rubaca za tkalačkim stanom!).

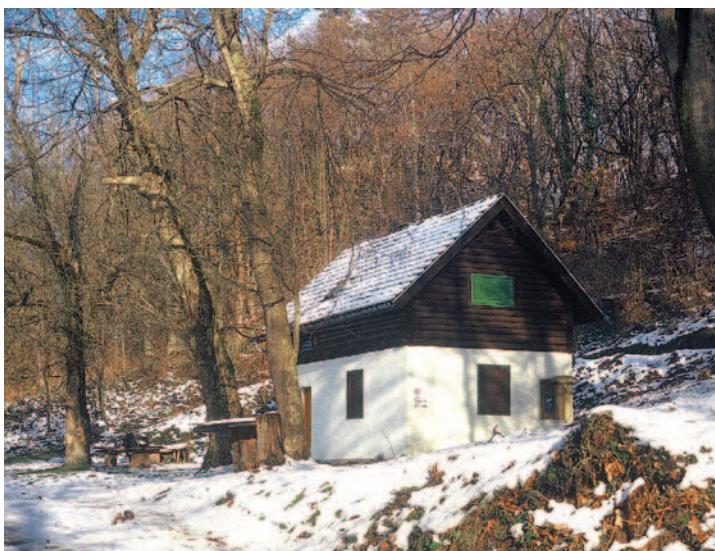
Od Kumrovcia se treba uputiti prema uočljivom klancu Zelenjaku na južnom kraju kotline, odnosno prema Klanjcu. Lijevo nad klancem ističe se crkva na brijegu Risvici i lijevo nad njim Cesargradska gora. Najjednostavnije je ići cestom, no za svakog je planinara mnogo zanimljivije uspeti se na brežuljke na istočnom rubu kotline i preko livada i seoskih putova uputiti se prema Risvici. Desno, sa slovenske strane, pogled će nam privući Svetе gore iznad Bistrice ob Sotli (pet crkvica na jednom brijegu!) i ruševine gradine Kunšperk točno nasuprot Cesogradu. Radi lijepog vidika vrijedi se uspeti na Risvicu do crkve Majke Božje na vrhu. Od Kumrovcia do Risvice može se stići za sat i pol hoda.

Na drugu stranu treba se s Risvice spustiti u Zelenjak: od crkve vratite se makadamom 5 minuta do zavoja, pa siđite desno niz livadu do potoka i ceste. Dvjesto metara prije Zelenjaka naići ćete na raskrižje, markaciju i drvenu ploču »Podgora«, no spustite se dalje cestom do kamenitog spomenika u obliku obeliska.

Kroz Zelenjak prolaze cesta, željeznička pruga i rijeka Sutla. Navodno je upravo ljepota Zelenjaka nadahnula Antuna Mihanovića da spjeva »Horvatsku domovinu«, pjesmu danas poznatu kao himna »Lijepa Naša«. U sredini doline, na njezinom najljepšem dijelu, na proširenju zvanom Mihanovićev dol podignut je 12 metara visok spomenik Hrvatskoj himni. Postavljen je 1935. na poticaj družbe »Braća hrvatskog zmaja« povodom stoljetnice njenog stvaranja. Brončani reljef i spomen-ploča djeli su kipara Rudolfa Ivankovića. Uz potok je, u ugodnoj hladovini, uređeno izletište s klupama za odmor, a nešto dalje je otmjen i prikladno skup restoran.

Odatle zapravo započinje planinarska markacija, a tu se može ostaviti i automobil. Od obeliska se treba uputiti 200 metara prema Tuhlju do raskrižja, a na njemu skrenuti desno 50 metara do mjesta gdje markacija ulazi u šumu. Slijedi 40 minuta oštrog uspona do planinarske kuće. Iako uspon nije osobito dug, na njemu ćete se pošteno oznojiti u svako doba godine. Na tom putu imao sam prilike, što me je osobito iznenadilo, jedne godine vidjeti srnu. Preskočila je spretno preko staze i začas nestala u šumi, ostavivši cestu.

Središnje mjesto na Cesargradskoj gori je planinarska kuća »Cesograd« na visini od 460 metara, na lijepom zaravanku s vidikom na sloven-

Planinarska kuća »Cesograd«

foto: Alan Čaplar

Na Japici, najvišem vrhu Cesargradske gore

sku stranu Zelenjaka. U prizemlju je malena blagovaonica, a na tavanu dvije spavaonice s ukupno 7 ležaja. Kuća je u toplo doba godine redovito otvorena nedjeljom, a u ostalo vrijeme po dogovoru s članovima HPD »Cesargrad« iz Klanjca. Domaćini su vrlo gostoljubivi i uistinu je lijepo vidjeti koliko truda i ljubavi ulažu u svoju planinarsku kuću, tim više što se radi o razmjerne mladim članovima. Prošle im je godine HPS na natječaju dodijelio i namjenska sredstva za obnovu krovišta, što će još poboljšati uvjete u kući.

Premda se žigovi kuće, Cesargrada i vrha Cesargradske gore mogu dobiti u kući, te točke svakako valja obići. Do ruševine Cesargrada stiže se za 5 minuta, a do vrha Japice (zgodno ime, zar ne?) za 15 minuta.

Kako je Cesargrad nekoć izgledao najbolje pokazuje slika u blagovaonici planinarske kuće. I po samim ruševinama može se lako zaključiti da je to bio velik grad. Do danas je samo jedna prostorija ostala donekle sačuvana, toliko da se u slučaju kiše, ako je kuća zatvorena, možete ipak zakloniti.

Grad se prvi put spominje 1399. godine. Poznato je da je za seljačke bune 1573. godine bio

zapaljen, ali je nakon obnove služio do 17. stoljeća. Za razliku od većine starih gradova u kojima su se gospodari često mijenjali, njime je ta četiri stoljeća neprekidno vladala obitelj Erdödy. Za planinare je zanimljivo i to da ga je godine 1933. kupilo Hrvatsko planinarsko društvo i tako je postao imovinom planinarske organizacije.

Uspon na vrh Japicu (519 m) jedva se može nazvati usponom, jer se šumska staza, koja započinje iza planinarske kuće, tako blago penje da se uspon ni ne osjeti. Japica je najviši i zapravo jedini vrh Cesargradske gore. Na samome vrhu stoji telekomunikacijski stup, a vidik se pruža prema sjeveru. Posebno se lijepo vidi Kostelsko gorje i nije teško uočiti Veliki Tabor, crkvu s cinktorom na Vinagori i planinarsku kuću na Kuna gori. U daljini pogled privlači Donačka gora, prepoznatljiva po svojem šatorastom obliku, i lijevo od nje Boč s TV-tornjem na vrhu. Zanimljivo je da do samoga vrha s druge strane sežu seoske kuće, danas nažalost napuštene.

Markacija za Klanjec vodi od planinarske kuće uskom šumskom cestom ravno u gornji dio Klanjca. Pet minuta od kuće nalazi se vidikovac »Pesji skok«, s lijepim vidikom na Zelenjak i Sloveniju. Za silazak u Klanjec treba pola sata, ali za silazak kroz naselje do željezničke stanice treba još oko dvadeset minuta.

U gornjem dijelu Klanjca nalaze se Galerija Augustinčić i franjevački samostan s lijepom crkvom Sv. Marije, zadužbinom obitelji Erdödy. U središtu Klanjca (lijevo od glavne ceste) je spomen-park s grobovima Antuna Mihanovića i Otona Ivekovića, dok je grob Antuna Augustinčića kraj njegove galerije. Na željezničkoj postaji Klanjec valja pričekati autobus za Savski Marof, gdje se presjeda na vlak za Zagreb.

Razmišljate li o tome kamo na izlet, iskoristite zimski dan i posjetite Cesargradsku goru. Nećete požaliti.

NAŠA PLANINARSKA POVIJEST

ZAGREBAČKI PLANINARI**PRIJE 120 GODINA****Iz upisne knjige planinarske kuće na Sljemenu****dr. ŽELJKO POLJAK, Zagreb**

U planinarskoj zbirci Samoborskog muzeja čuva se upisna knjiga »Gradske kuće« na Sljemenu, prvog planinarskog doma u Hrvatskoj. Njime je upravljalo Hrvatsko planinsko društvo iz Zagreba i, među ostalim, opskrbljivalo ga knjigama u koje su posjetitelji upisivali svoje dojmove. Prva takva knjiga postavljena je prilikom otvorenja 1878., a druga 1883. godine. Ovdje je riječ o drugoj knjizi, koja ima 114 stranica formata 29x21 cm. Tvrdo je ukoričena, s platnenim hrptom i koricama na kojima je natpis: HRVATSKO PLANINSKO DRUŽTVO 1883. Na prve tri stranice krasopisom je isписан Kućni red s 13 paragrafa, gdje je čak u dva paragrafa naglašeno da je zabranjeno pisati i urezivati *na piramidu i po zidovih sobah, hodnika i zahoda*, očito na temelju iskustva iz prvih pet godina te kuće. Kućni red su potpisali svojom rukom 10. siječnja 1879. predsjednik HPD-a Ljudevit Vukotinović i tajnik Levin Schlosser-Klekovski, a 27. siječnja odobrilo ga je Gradsko poglavarstvo, što je svojim potpisom potvrdio zamjenik gradonačelnika gradski kapetan Pluščec.

Knjiga je zanimljiva i kao povjesni dokument ne samo o počecima našeg planinarstva nego i o političkim prilikama u Hrvatskoj onoga vremena. Osim potpisa posjetitelja, ona sadrži razne primjedbe, onodobne političke parole, crteže, od kojih su neki prave umjetnine te, kao i danas, ponuku prostotu. Zanimljivo je da su tadašnji posje-

titelji bili jako skloni pjesništvu; vješto su improvizirali stihove, većinom dobro sročene, ponekad s usiljenom rimom. Većina od njih slavi ljepotu prirode, ali rijetko koja nije ujedno i rodoljubna, najčešće uperena protiv ponjemčivanja i mađarona. Oko trećine potpisnika nosi njemačka prezimena (!), ima i upisa njemačkim jezikom, jedan čak i cirilicom. Zadnji je upis od 25. srpnja 1888., a najčešći je potpisnik član HPD-ovog vodstva prof. Mijo Kišpatić, inače poznat po brojnim knjigama za popularizaciju prirodnih znanosti.

Iz te knjige donosimo u neizmijenjenom pravopisu, pa i s gramatičkim pogreškama, mali izbor različitih citata koji mogu dočarati prilike na Sljemenu onoga doba (datum, primjerice, najčešće se piše ovako: 27/8 883).

Kućni red Gradske kuće, potpisani od predsjednika HPD-a Ljudevita Vukotinovića i tajnika Levina Schlossera-Klekovskog te potvrđen od Gradskog poglavarstva

U planini radja se čovjeku nieko ugodno čuvstvo koje čovjeku sve dalje tjera u planinu. Kovacić, učenik IV gimnazije: 25.3.1885.

Ispod potpisa slavne glumice Marije Ružička-Strozzi (1850-1937), koja je u kući boravila s još nekim glumcima 9/7 - 10/7 1884., netko ih je opisao u šaljivoj zagrebačkoj kajkavštini. O glumici kaže: *Onda je bila jena gospa, veleli su joj Strućica, a popevala je kakti drozd.*

Odjek nedavnog ilirskog preporoda (predsjednik HPD-a u to doba bio je ilirac Vukotinović) očit je u vrlo emotivnoj pjesmi koja završava tugom zbog germanizacije:

Oj ti listna goro zelena, čarna li si divna milena!

*Tuj mi duša rajske slasti miri;
Otadžbinska ljubav plamenom usplamti!
Samo jedna bol mi mlado srce kini:
Što ni ovdje bliže bogu, na visini,
Hrvatice to mlade to stare
Švabštinom si udilj grlo kvare.
K.K. 27/5 83*

Budući dugogodišnji predsjednik HPD-a i vlasnik sljemenskih šuma, šestinski grof Kulmer upisao je svojom rukom: *Dne 2/6 1883 dojašismo preko Šestina na Sleme, te se vratismo preko Bliznice kući. Miroslav Kulmer*

Anonimni posjetitelj nadahnut rodoljubljem, ali očito i prijatelj »dobre kapljice«, protivnik je njemačke trezvenosti i propagira vino umjesto vode sa sljemenskog zdenca:

Baš je bila prava hrvatska krv ovdje.

Držite se ove:

*Jesem Hrvat, nisam Niemac,
da bi pital gde je ovdje zdenac,
hajde da napij, čašu vinca spij!*

Živio!

Sin Ivana Kukuljevića pl. Sakcinskog koji je prvi u Saboru govorio hrvatski umjesto latinskoga, Božidar (1861-1927), budući osnivač prve HPD-ove podružnice u Ivancu, već ovdje pokazuje da će postati pjesnik:

*Oj bježte sunca traci, iz te gore
I sakrijte se u nebeske dvore,*

*tud ljepša danas sunca s očjih sjaju
 Što užgat srce, plamom žarkim znaju
 Da kliče miljem tajnim razdragano;
 Životav da je vjek mi ovdje dano
 U krasnom družtvu tom, i zrak taj disat,
 Slavulja danju, noću čut biljsat
 Uživat rajsку slast u svako vrieme
 Sa divnog visa tvoga, milo Šljeme!*

27/6 83. - Božidar Kukuljević

Sljedeći upis dokazuje da se društvo na putu loše provelo, pa valjda zato da se njihovo preporuka bolje zapamti, daju je u stihovima:

*Oblačne, veoma neugodno tmične večeri 4
 kolovoza praćeni kišom stigosmo oko 9 satih
 ovamo, prenoćismo i proslavismo dan 5/8 na
 Šljemenu. Zato velimo:*

*Tko na Šljeme želi poći,
 Nek' se čuva tamne noći,
 Jer u šumi, a po mraku,
 Nevolju će trpit' svaku.
 Al' u zoru tko ustane,
 prije nego sunce grane
 te se popne na vrh gorâ
 Vilinskih ovih dvora -
 i.t.d i.t.d.*

Očito je na tom mjestu anonimnom pjesniku ponestalo inspiracije.

Gjuro Pilar, pokretač osnivačkog sastanka HPD-a, imao je unuka Ivu Pilara (1874-1933), koji je kao 9-godišnje dijete obolio i liječio se boravkom na Sljemenu (piše: *Prebivali na Šljemenu od 8/7 do 23/7, zatim od 1/8 do 18/8 1883*), očito uspješno, jer je Gjuro na odlasku spjevao i upisao ovu pjesmu (dakle, iako geolog, imao je smisla i za poeziju, a ne samo znanost):

*Oprost sa planinski dvori
 Od žestoke боли jedno vrieme
 Zdravlje bješe oslabilo meni,
 Zato dogjoh ja na goru Šljeme,
 Da mi lice bliedo porumeni.
 Tu sprovedoh do trideset danâ
 Na divotnom ovom gorskom vrhu;
 Zrak i voda, jednostavna hrana,*

*Pomogoše, te postigoh svrhu.
 Zdrav i kriepak ja se vraćam sada
 Domu svome u Zagreb grad bieli;
 Kod rastanka sve mi na um pada
 Što mi ovdje srce razveseli.
 Mila će mi zato uspomena
 Ostat' vazda Šljeme zelengora.
 A najdraža budućih vremenâ
 Sladki dani iz planinskih dvorâ.
 Za Ivu Pilara*

Djed Gjuro

Dodajmo da se mali Ivan poslije istaknuo kao publicist i autor glasovite knjige »Južnoslavensko pitanje« te da je ubijen pred svojom kućom u Dalmatinskoj ulici u Zagrebu.

Neki anonimni posjetitelj nikako da shvati mladenku koja u romantičnom ljubavnom zanosu - vrlo lijepim rukopisom, ali bez potpisa - piše:

*Nije blago, ni srebro ni zlato
 Već je blago, što je srcu dragو!
 Pisala to dva mjeseca prije moje svatbe
 18/10 83*

Možda zbog nekog pretrpljenog ljubavnog razočaranja, taj anonimni ženomrzac komentira mladenkine uzdahe samo jednom riječju: »Guska«, a drugi, uviđavniji, pokušava je ovako braniti: »Samo vol mogo ju je nazvati guskom.«

I nekog Šimu more ljubavni jadi, pa ni na Sljemenu ne nalazi utjehe:

*Kažu da ljubav bolest je prjeka
 Za nju težko je naći ljeka
 Kažu da od nje gine ti duša
 Kano kad cvjetak opali ti duša.
 A ja već eto godinu dana
 Prebolit nemogu težkih rana
 Borim se težko životom smrti
 Nit mi je živjet nit umrti
 itd.*

Stjepan Vuković upisao je rujna 1883. pjesmu »Sljeme milo! goru krasna!« o gorskim ljepotama, ali na kraju ne može odoljeti, nego uz rizik da završi na nekom sudu poput današnjeg Haaga, skreće

na sasvim drugu temu pa prilično jasno poziva na linč, a uz to još zaboravlja da Sljeme nije vulkan-sko brdo:

*čuj me goro jošte sada
čim ti dodje koj tudjinac,
a on nije hrvat pravi
raznpi krilo! nek ga Tvoja lâva zadavi.*

Netko je dodao svoj komentar: »Bravo! Bravo! pravi rodoljub hrvatski«.

Slika i prilika raspoloženja zagrebačkih purgera u doba kad je njihov grad bio napola ponijemčen.

Idući pak posjetitelj ne može smisliti mađaro-ne ni peštansku politiku u Hrvatskoj:

*Oj krasni kraju, kamo li sreće, da te magjar
naokužio nije! 12/9 883. (nečitak potpis)*

Četiri dana poslije pridružio mu se planinar koji se s gorčinom ovako jada:

Na Sljemenu 16/9 1883

*Divni kraju, častnog roda moga.
Častnog roda, roda hrvatskoga
Oko moje tvom daljinom bludi
Kud god zapne krasan si mi svudi.
Žalostno je doba u kom to ti pišem
Kud mi snaga da stanje to orišem
Tudjin razpe stieg svoj nada Tobom
Al sinci twoji nesložni medj sobom...
Aleksandar Seljan*

(Slijedi još 8 redaka, no i ovo je dovoljno da vidimo što tišti pjesnikovu dušu)

A sada malo planinarske prakse, temeljene na iskustvima: *Upozorju se svi oni, koji nisu vješti putu na Sljeme, da se ne odpute put Sljeme od kuće po podne oko 5 ili 6 sati. Dogodilo bo se je, da je njeko društvo zabludilo, pošav tako kasno... Molimo da posjetitelji izvole druge na to upozoriti.*

I još jedan vrlo koristan savjet: *Pečeni krum-pir sa maslacem! preporuča se štovanim posjetiteljima ovog zatočišća. 16/9 1883.*

Hrvatski pjesnik Josip Milaković (1861-1921), tada tek poeta u razvoju, improvizirao je pjesmu i uresio je dekorativnim okvirom na kojem je i slika sljemenskog izvora:

*Na Sljemenu
Goro divna, goro krasna,
Bajni čar te kruži svud;
Oj tog časa, sretnog časa
Miljem mi se puni grud!
(Slijedi još 6 kitica)
Josip Milaković*

Skupina planinara ovjekovječila je svoj posjet potpisima koji su uokvireni dekorativnim okvirom gotovo na barokni način, a u okviru piše:

Prenočili 27./28. V. 1884

Slijedi pet potpisa, među njima Ljudevit Rossi, čije ime danas nosi sklonište u Rožanskim kukovima na Velebitu.

Izvrstan i sažet prikaz morfologije Medvednice iz jednog zapisa 8. lipnja 1884, u doba kad je još riječ gora značila i šumu:

Prohtjelo nam se pregledati u okolo divne strane mila nam Hrvatska, pak se popesmo evo na vršak sljemena Zagrebačkih gora, da si zadowljimo duši.

Evo jednoga ponosnog lovca na rekorde prije 120 godina:

Iz Liepe Vasi do gradske kuće na Sljemenu došao za 1 sat i 50 časaka dne 22/6 84.

Krunoslav Heruc

Za razliku od Heruca, ovom je planinaru trebalo 40 časaka više, a uz to mu se i opasno osušilo grlo. Srećom je u domu uvijek bilo »dobre kapijice«, jer se inače upis ne bi valjda tako dobro rimovao:

Dne 30 kolovoza 1884. prenočili

*Išli smo 2 i pol ure
Bilo za večeru pečene pure
Ktomu žganci mesto kruha
Tad okriepismo grla suha.
Janko Antolković*

Posjetiteljica koja je očito germanskog podrijetla i još se u Hrvatskoj nije sasvim naturalizirala (dolje gramatika i sintaksa!) piše:

Ovdje je bila Katica Sonntag. Josipa je htjela dići, ali je zaspala keine moje dragi Ljudi. 18/8 84. Sleme.

Ovome remek-djelu pismenosti netko je dodao primjedbu: *Tko da pogodi što je to.*

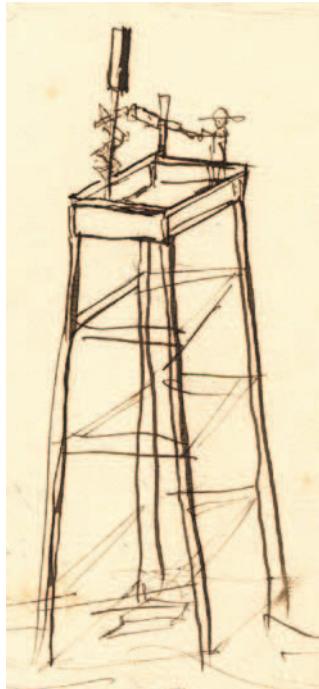
Neki Franjo Solar, možda nadahnut Mažuranićevim Smail-agom, ali i sadržajem baćvice što ju je imao sa sobom, piše:

*Podiže se četa mala
Iz Zagreba, biela grada,
U njoj jedva četiri junaka,
Na čelu joj od Solara Frane.
Došav četa Sljemenu na
tjeme,
Poče praznit torbe i baćvice,
Ter uz vince, premetala kipce*

Slijedi još 33 stiha (kipaca), datum 22 i 23. rujna 1884 i na kraju poziv: »Mjesto za primjetbe!«. Evo ih nekoliko, a one pokazuju da čitateljstvo nije imalo ujednačen ukus: *Vrlo je poetično, Nezgrapno, Čorava pjesma*, ali i reakcija na kritiku: *Pišite me...*

Na drugome je mjestu neki čistunac ovako ošinuo pisca jedne neukusne primjedbe, koja danas nije više čitljiva jer ju je netko pocnrio:

Ova tri zadnja retka pisao veliki magarac koji se na svoje riječi zaboravio ili možda sramio potpisati!

Turistička propaganda u zametku:

Približili se hrvatski ljudi čim više prirodnim krasotam Hrvatske!

Mavro Herzog, jurista iz Zagreba

18/10 1884.

HPD-ov tajnik u ulozi inspektora piše: *2/3 i 3/3 bio ovdje, pregledao družtv. našastar i račune te sve u podpunome redu pronašao.*

Levin Schlosser Klekovski

Neki je skeptik iznad riječi »račune« napisao: *laz!*

Zahvaljujući planinaru koji je imao smisla za grafiku i 19 VIII 1887 u knjizi nacrtao staru drvenu sljemensku piramidu, danas znamo kako je ona izgledala.

Drugog umjetnika, očito hedonista i uz to rodoljuba kavanskog tipa, nadahnula je mirisna pečenka, pa je 29. rujna 1887. u živim bojama i vrlo realistički narisao šunku i jednu pečenu prašćeu glavu ukrašenu vrpčama s hrvatskom trobojnicom.

Ovaj izbor citata zaokružit ćemo na kraju početnim stihovima dviju pjesmica o ljepoti vidiča sa sljemenske piramide:

*Na Sljemenu s piramide
Zavičaja divni čar
Zatravljeni oči vide
Usplamčujuć srca žar!*

Slijedi još 24 stiha, datum i potpis: *25/5 884 F. M. J.*

I druga, nepotpisana, a pisana krasopisom:

*Šljeme krasno, divno Šljeme
Sada motrim tjeme tvoje
I brežuljke obljubljene
Domovine krasne moje.*

UZ VALENTINOVO

OD SRCA SRCU

MILIVOJ RIHTARIĆ, Varaždin

Zbilo se to jedne ožujske nedjelje 2002. godine, za prohladnog i polumaglovitog prijepodneva na Bilogori. Monika, Ružica, Zlatko i ja obilazili smo četverosatnu trasu planinarskog puta »Bilogorskim stazama« HPD-a »Bilogora«. Ova se obilaznica ne može (i ne treba) uspoređivati s onima na Velenitu, Biokovu ili Gorskom kotaru, jer je Bilogora jedna od naših najnižih gora.

Ovdje je uvijek lijepo i ugodno. Skrovite šume, mirisne livade, potočići i puteljci, klijeti i vinogradi, te mnogo toga drugog, daje svu ljepotu skladu očuvane prirode, vrijednih ljudskih ruku i duše naroda.

Put ima četiri kontrolne točke. Od vrlo urednog i toplog planinarskog doma »Kamenitovac« (242 m), trasa je označena uobičajenim planinarskim oznakama. Kraj prve kontrolne točke u zaseoku Borovljanim na drvetu, gle, iznenađenja: umjesto planinarske marke dočekuje nas lijepo srce crveno-bijele boje. Je li to slučajnost ili čin namjere - nismo znali. No, kako bilo da bilo, svidjelo nam se.

Nastavljajući trasom dalje prije treće kontrolne točke u Tomašu, na drvetu, opet uredno izrađen isti znak. Ovog smo puta znali da to nije slučajno. Nakon kratke analize smisla i poruke znaka složili smo se da je to ustvari planinarska marka »od srca srcu«, sa svim sadržajima koji u dobroj namjeri mogu iz nje proizaći. Ovaj znak izradio je osnov-

Srce na bilogorskoj stazi
foto: Milivoj Rihtarić

noškolac Marko Ljubanović.
Hvala mu za taj uradak!

Hvala i svima vama, planinari i planinarke, za lijepе trentke druženja u planinama i planinarskim domovima, hvala za rad i djelatnosti u drugama.

Molimo vas, da prihvate i poruku ovog znaka »od srca srcu« kojom vam za Valentinovo, Monika svojim Planinarskim sonetom, te osobno, snimkom srca s Bilogore čestitamo dan, kada se »ptički ženijo, mački gledijo, ljudje voliju, a planinari čudaj vrhov si želijo«.

PLANINARSKI SONET (ZA VALENTINOVO)

Obukla si danas vjenčanicu
i stavila na glavu vjenac,
spustila se niz brije u kapelicu
gdje ruke ti pruži bor mladenac.

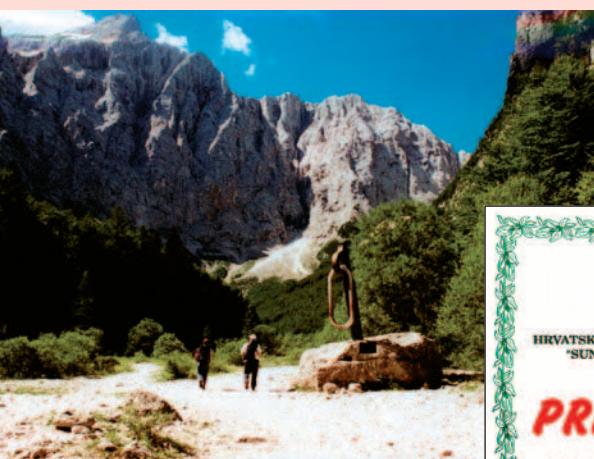
Zažarila sunčana naranča
i prolila svjetlosnu svježinu,
iz grma izletjela ptica
da pozdravi proljetnu dolinu.

Kucaju srca velika i mala,
žure brze noge po stazama,
ranac na leđima, smijeh na usnama.

Predvečerje - vjetrić iznenada
rasplete kose mirisne tvoje,
oprashćamo se, planino, nas dvoje.

Monika Vorih

ĐURĐENOVAČKI FOTO-DIA FESTIVAL 2003.

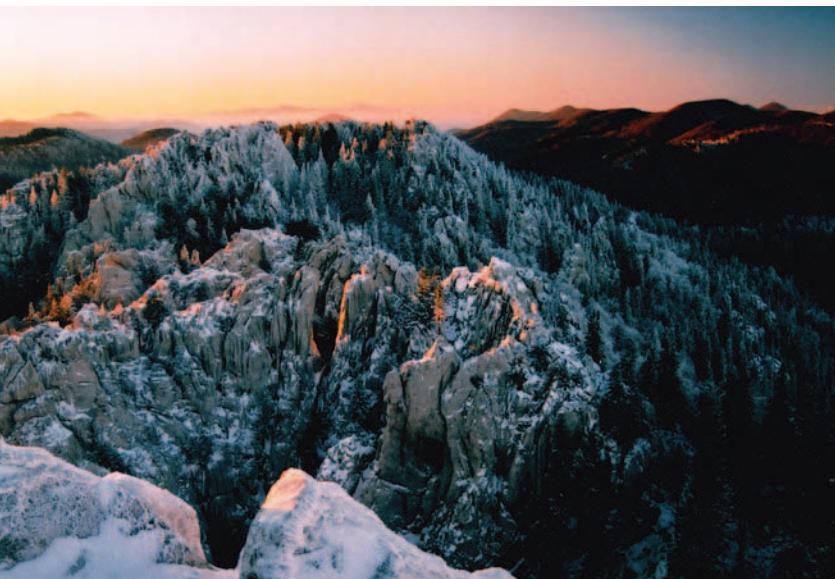
U Đurđenovcu je 6. prosinca prošle godine održan tradicionalni planinarski foto-dia festival. Organiziralo ga je HPD »Sunovrat« iz Đurđenovca s već uobičajenim temama »Jedan izlet u 10 slika« i »Tri detalja s tog izleta«. Na festivalu je ove godine sudjelovalo 18 autora sa svojim fotografijama i 9 s dijapožitivima. Mahom su to bili autori koji su već i prošlih godina sudjelovali na ovome festivalu, zapravo godišnjem susretu naših ponajboljih planinarskih fotografija.

Za najbolje fotografije u obje teme nagrađena je Silvana Marković (HPD »Pliva«, Zagreb) za seriju snimaka s uspona na Malu Poncu. Najbolje fotografije u prvoj temi imao je Zoran Knežović (HPD »Mosor«, Split, »Na dvije rijeke u jednom danu«), a najbolje snimke u drugoj temi Antun Ibreks (HPD »Bilogora«, Bjelovar, »Životinjski svijet južnog Velebita«). Kao najbolji debitant nagrađen je Siniša Knežević (HPD »Đakovo«).

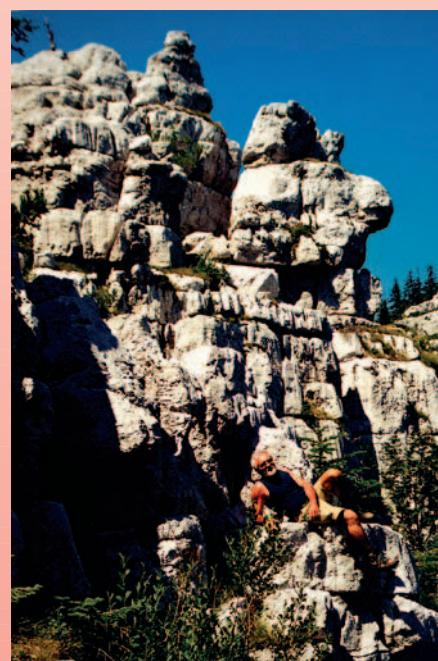
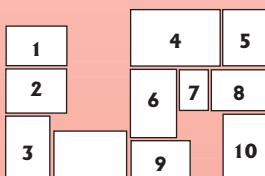
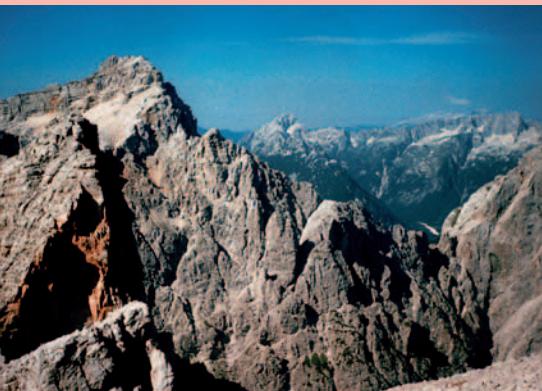
Nagrada za najbolju seriju dijapožitiva ponio je Jasmin Sadiković (HPD »Zanatlija«, Osijek) s temama »Put u središte Annapurne« i »Stanovnici potkrovila svijeta«. Najbolje dijapožitive u prvoj temi imao je Tomislav Marković (HPD »Pliva«, Zagreb, »Oltar i visoki Rokav u Julijskim Alpama«), a u drugoj temi Vlado Obad (HPD »Zanatlija«, Osijek, »Što raditi u planini ako vam se ne hoda«).

Iduće godine održat će se đurđenovački foto-dia festival također prvoga vikenda u prosincu (4. 12.) uz iste teme.

Alan Čaplar

- 1 - Siluete na obzoru, foto: Jadranka Buković
- 2 - U dolini Vrata, foto: Silvana Marković
- 3 - Ariš, foto: Silvana Marković
- 4 - Bijele stijene, foto: Željka Lisak
- 5 - Pod Annapurnom, foto: Jasmin Sadiković
- 6 - Himalajski pejzaž, foto: Jasmin Sadiković
- 7 - List u snijegu, foto: Željka Lisak
- 8 - Na Okrešlju, foto: Branko Balaško
- 9 - U Julijskim Alpama: Biserka Lacković
- 10 - Pakleno, Jadranka Buković

SLOVENIJA

BAVŠKI GRINTAVEC

MALENI VELIKAN JULIJSKIH ALPA

BRANKO BALAŠKO, Stubičke Toplice

Još davnih 80-ih godina, kada sam prvi put prelazio preko prijevoja Vršiča na cesti Kranjska Gora - Bovec, unatoč mnoštvu prekrasnih prizora oko mene, najdraži mi je bio pogled na bijelo stijenje iznad zelenila šume i planinskih livada u zabačenom kutu doline Trente. Već tada sam sebi obećao da ću se popeti na tu planinu, no sve do davno Bavški Grintavec bio je samo san koji se nikako ne ostvaruje.

I kad je prošloga ljeta zavladala nesnosna vrućina, a komarci se stali nemilice naslađivati na znojem natopljenom tijelu koje nikako nije moglo pronaći noćni mir, jednostavno rješenje bilo je krenuti put Julijskih Alpa. Vrijeme je bilo idealno za planinarenje, sve gorje vidljivo kao na dlanu, a silazak niz Vršič s pogledom na moj cilj obećavao je lijep izlet.

Stijena Bavškog Grintavca

foto: Branko Balaško

Kozorog

foto: Branko Balaško

Svih ovih godina pokušavao sam doznati što više o Bavškom Grintavcu, ali, zanimljivo, o toj planini ima malo podataka, a opis uspona jednostavno nisam nigdje pronašao. Sam uspon je više nego zanimljiv, krije bezbroj zamki ali pruža i mnoštvo nagrada za svakoga planinara.

Auto sam ostavio u kotlini iza Koče pri izviru Soče, odakle započinje glavni uspon prema Zavetišču pod Špičkom i dalje uz veličanstvenu stijenu Jalovca. Tamo započinje i staza prema Bavškom Grintavcu. Za uspon sam odabrao »stazu čez planino Zapotok« za koju po vodiču treba oko 6 sati, a za silazak stazu preko sedla Kanji, te travnatim pobočjem Skutnika i Palcev u smjeru Zavetišča pod Špičkom. To je dobra tura i predlažem je svima koji se ne vole vraćati istim putom, a pogotovo onima koji se žele još popeti i na Jalovec.

Staza od parkirališta prvo vodi desnom stranom korita, a onda prelazi lijevo do nekoliko kuća

Na usponu

foto: Brigitta Fogec

na livadi i pred sam uspon u šumski dio ponovno se prebacuje na desnu stranu. Markacija duž puta je nedavno obnovljena tako da s orientacijom nema teškoča. Ubrzo se stiže do mjesta osiguranog užetom i klinovima, a dalje put vodi prekrasnim šumskim predjelom s ne baš prestrmim usponima. Nakon pola sata iznenadilo me raspelo ispod kojeg je u koritu tekla pitka voda. Pola sata poslije šum vode u slapu ispunjavao je čula, ali se s ove staze do slapa ne može. Do njega vodi vijugava staza nekih stotinjak metara niže.

Cijelo vrijeme iza leđa mi je Vršič s Prisojnikom, a ispred mene je stijena Grintavca. Nakon jedne slikovite planinske livade iznad šume, započinje carstvo kamenja. Velike kamene gromade napravile su pravi labirint i bez dobre markacije ne bi se bilo lako kretati. Već se dobro vide Jalovec i Mangart, ali i Triglav s druge strane. Zapravo je to početak uspona na planinsku pozornicu s koje se pružaju očaravajući vidici na gorske velikane s nove, do sada za mene nepoznate perspektive. Svi su tu - Kanin, Mangart, Jalovec, Prisojnik, Špik, Razor, Škrlatica, Triglav, Krn...

Na račvuštu putova ostavljam markaciju koja vodi ravno kroz kamenje prema sedlu Kanji i skrećem lijevo kroz sipar prema vrhu. Na putu me iznenada presretnu tri kozoroga. Bio je to pomalo

zastrašujući susret, u kom smo s obostranom radoznalošću promatrali jedni druge, s poštovanjem ostavili prolaz za uzmak, ali i ispitivali svaki pokret. Sam uspon kroz stijenu, kroz prilično kršljivo kamenje, bio je pravi izazov. Trebalo se penjati, preskakati, puzati, provlačiti se, skidati ruksak, gnezdati kroz pravi tobogan, visjeti na užetu, tražiti klinove iako su dobro postavljeni, no noge su ponekad prekratke za pravi korak... Ako tko namjeravaći ovim smjerom, svakako treba nositi kacigu ili biti siguran da iznad nema nikoga jer je gotovo nemoguće proći stijenu, a da se koji kamen ne pomakne pod nogom i ne otkotrija.

Na vrhu Bavškog Grintavca

foto: Branko Balaško

S vrha je pogled veličanstven, pogotovo kada je ovjenčan bojama zalazećeg sunca. Duboko ispod mene vide se svjetla Bovca, a daleko na jugu titrajuća rasvjeta Trsta i Kopra. Takvo što nitko vam nigdje ne može dati, to se ne može kupiti i u tim trenucima osjećam kako je posebno biti čovjek, tako malen a opet tako veličanstven. Toplina ljubavi ispunjava me kao plimni val i tad znam da sve ima smisla. Svaka travka koja škaklja bose tabane u rosnim jutrima i svaka kap znoja koja natapa kožu izmučenog tijela. Sve je to dio života koji je samo zrnce svemira.

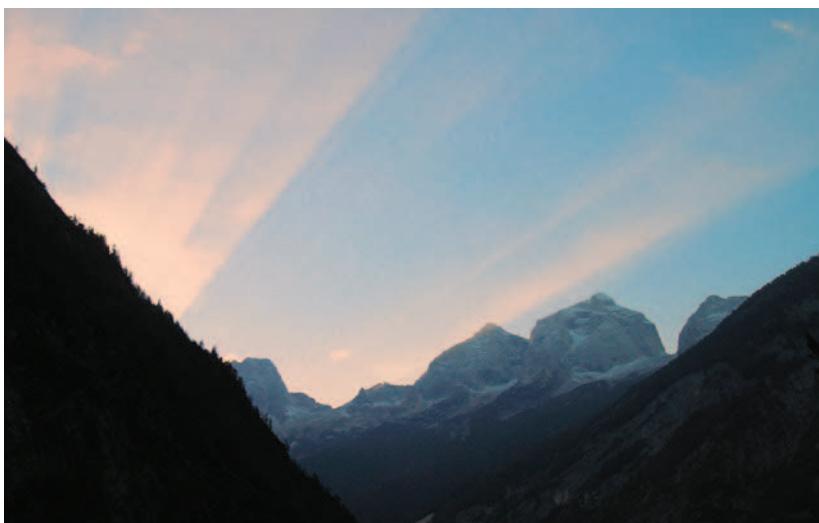
Silazim u kotlinu, no sad umjesto dolaznog smjera biram put prema sedlu Kanji. To je pak posebna priča jer uski dugi greben isprobava sva planinarska iskustva i poigrava se psihofizičkim sposobnostima. Po izlasku iz stijene tek na trenutak sam u nedoumici hoću li krenuti desno u stijenu Bavščice, skrenuti desno u kameni labirint ili pak produžiti još malo ravno pa se tek onda spustiti desno. Ova posljednja varijanta bila je moj izbor i nakon kratkog silaska započeo sam dugo-trajno hodanje po travnatom boku Skutnika. Tura nije naporna, neopisivo je lijepa za oko, ali nije za neiskusne, jer trava zna biti skliska kao led i ova neizgažena trasa može biti vrlo opasna. U prvom je dijelu markacija dobra, no u zadnjoj trećini izgleda da je nestalo boja i tek stara izbljedjela markacija trebala bi biti putokaz. No, najbolji je

Pogled prema prijevoju Kanji, u pozadini Mangart i Jalovec
foto: Branko Balaško

putokaz Jalovec koji kao golemi magnet naprosto vuče prema sebi. Kad ugledate kuću pod Špičkom i mislite da ste već tu, slijedi opasno strmo spuštanje niz travnati teren, pa onda još po dobrom siparu do mjesta odakle se opet treba uspeti i nadoknaditi sav taj gubitak visine. Lijevo prema Zavetišu i Jalovcu, desno u kotlinu.

Planine su poput žena, prekrasne u svojoj nedodirljivosti. Užitak je maštati o njima promatrajući ih iz daljine, no tek kad se stopite s njom, tek tada shvatite koliko je posebna. Želite li izbjegći gužve u planini, a uživate u planinskim posebnostima, krenite u ovom smjeru. Čeka vas prekrasno iskustvo.

Sunčane zrake nad Jalovcem

PLANINARENJE ZIMI

MJESEC I SNIJEG U PAKLENICI

SLAVKO PATAČKO, Zagreb

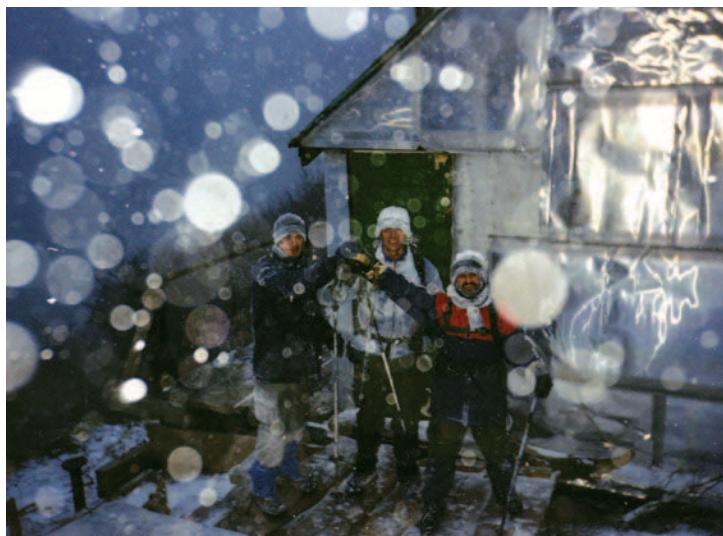
Bura, snažan sjeveroistočni vjetar orkanske jačine, karakteristična je za naše priobalje. Stvara se u visinskim slojevima ciklone, a onda se svom žestinom obrušava dolje na zemlju tjerajući ljudе u zaklon svojih kuća. Snaga joj je često tolika da su zbog nje zatvoreni mostovi i zabranjen promet nekim cestama. Baš takvu su buru meteorolozi najavljuvali za vikend kada je škola visokogorskog planinarenja HPD »Željezničar« imala završni izlet u Paklenicu, područje gdje ona pokazuje svoju najgoru čud.

Bilo je oko sedam navečer kad smo se prikupili na parkiralištu kilometar-dva od ulaza u Nacionalni park Paklenica. Imamo nas trinaestero, a u Starigradu nam se priključuje i Željko. Ostavljajući Dubravku, koji je ostao petljati nešto s ruksakom, upućujemo se prema pakleničkom domu.

U društvu Mjeseca, koji se tu i tamo pojavljuje iza oblaka, praćen žuborom Velike Paklenice, stižemo lako do doma. Domar je još uvijek Valter Morović, a cijena noćenja je 45 kuna.

Idućeg dana Maja se dokazala kao vrsna domaćica. Kad smo se mi još sneni oko 7 sati spustili iz spavaonice u kuhinju, ona je već naložila peć koja je začas prostoriju ispunila ugodnom topilnom, a od štednjaka širio se zamaman miris vrucég čaja.

Upućujemo se prema Ivinim vodicama građenom stazom koja vodi desnom stranom potoka. Za nekih pola sata markacija napušta stazu i desno se lagano diže do prijevoja Martinovo mirilo. To je pogodno mjesto za mali odmor od 10 minuta.

Pred skloništem »Vlaški Grad«

foto: Slavko Patačko

Kod Ivinih vodica je otprilike i snježna granica. Željko nas napušta. Pokušat će se popeti na Svetu brdo, a potom se planira spustiti na skijama. Opskrbljujemo se vodom i nastavljamo dalje prema Vlaškom Gradu. Snijega ima 10 cm, na nekim mjestima i više. Sve jače puše, a povremeno i sniježi.

U toploj skloništu srdačno nas dočekuje Zvonimir Šarić. Kratko se zadržavamo, jer bismo željeli ipak pokušati doći na Svetu brdo. Staza je u početku i vidljiva, no uskoro se gubi u zaleđenoj padini, pa se penjemo zasniježenim stijenjem do prvog grebena. Naleti vjetra ovdje su najsnazniji, a i vidljivost je vrlo otežana niskim gustim oblacima. Lijevo naziremo prolaz. Prvo se malo spuštamo u manje sedlo, a onda se uspinjemo šibani opakom burom.

Snijeg pod Svetim brdom

foto: Zdravka Čulig

Konačno, izlazimo na vrh. Ali... nema križa! To nije Sveti brdo. Razočarani gledamo oko sebe. No, uistinu, nema ničega osim snijega, oblaka i tog stravičnog vjetra koji nas jednostavno želi otpuhnuti nizbrdo, odakle smo i došli. Kamo sad? Svim silama nastojimo u misli vratiti sliku planinarske karte koju smo tako detaljno proučavali u skloništu. Lampica se upalila: treba ići desno. Četveronoške svladavamo zadnje metre, a trenutak poslije grlimo križ postavljen na vrhu.

Uspijevam nekako malo razgrnuti rukavicu i pogledati na sat: 15 i 25 je. Pokušavamo se fotografirati, no moja se Praktika zaledila, a ništa bolje nije prošao ni Dubravkov Olympus.

Počinjemo se spuštati. No nevolje nas i dalje prate: previše smo skrenuli lijevo i izašli na greben nama potpuno nepoznat. A kako zlo ne dolazi samo, tako su i Dubravkove dereze počele praviti probleme. Možete si zamisliti kako to izgleda kad po nevremenu i hladnoći morate popravljati rasklimane dereze i to sve na ledom pokritoj strmini. Ali, onda je ipak stigla nagrada: na trenutak su se oblaci razišli dovoljno da nam oči uhvate obrise stijena Vlaškoga Grada.

Naši su nas, onako okovane u led, morali prvo prepoznati, a onda su nas mahnito stali snimati

svojim foto-aparatima. U toploem skloništu pljesak svih prisutnih. A mi sretni.

Ujutro je Maja opet na djelu. Dok se neki još rastežu u vrećama i trljaju pospane oči oslobođajući ih zgrudanih krmelja, iz peći se već čuje ugodno mumljanje.

Vjetar je puhao cijele noći i napadalo je desetak centimetara novog snijega. Ispod Ivinih vodica susrećemo skupinu splitskih planinara na čelu s vodičem Mladenom Japirkom. Sretno im bilo!

Snježna granica spustila se ispod 1000 metara, no kako se sve više udaljavamo od vršnog grebena, ono čudo od vremena ostavljamo iza sebe i na našu radost sad nas sve više grije toplo i ugodno ožujsko sunce. S mjesta gdje se staza iza Jurlina spušta u klanac, pogled se pruža prema Vidakovom kuku i vijugavoj stazi prema Manitoj peći.

Ušavši u klanac doživjeli smo, hvala Bogu i preživjeli, kulminaciju bure. Dizala nas je, vitlala lijevo-desno i poigravala se s nama kao da smo lutke. Da čovjek ne povjeruje.

Dobro je. Još je jedna zahtjevna visokogorska tura iza nas. Sutradan, u ponedjeljak, javio mi se Željko iz Gospića. Prije Čićine doline morao je odustati i spustiti se, a skije iz ruksaka nije ni skinuo.

DOM KAKAV ŽELIM

TOPLA VODA

FARUK ISLAMOVIĆ, Zagreb

Sjeverno od Kranja, u Sloveniji, nalazi se planina Storžič (2132 m) koja pripada masivu Kamniško-savinjskih Alpa. Na južnom obronku Storžiča, na jednom prirodnom »balkonu«, podignut je planinarski dom Kališče. Mnogo je planinarskih domova, no za ovaj se može reći da je Pravi Planinarski Dom (namjerno pišem velikim slovima).

Krenimo možda od najvažnijeg, a to su domari, točnije domarke, jer na Kališču dežuraju dvije gospođe. One žive ovdje bez prestanka tri mjeseca tijekom ljeta, a ostali dio godine su dežurstva vikendom i blagdanom. Čak i zimi, kada snijeg napada do prvoga kata, ovdje postoji dežurstvo. Domarka Marija predstavila se kao prava osoba za ovaj posao. Vidi se da to radi s ljubavlju. Obično su domari ugostitelji koji pokušavaju iz tog posla izvući što više novca, a istovremeno ih planinarenje puno ili uopće ne zanima. Sasvim suprotno, ovdje će Vam domarka svojom ljubaznošću i susretljivošću pokazati kako se vodi ovakav posao. Posebno nas je oduševila općim planinarskim znanjem i dobrim poznavanjem okolnih staza i vrhunaca. Zahvaljujući njenim preciznim uputama nismo propustili neke bitne detalje obilazeći Storžič i okolne vrhunce. Kapa dolje, gospodo Marija! Zimi se gospoda Marija

seli na susjedni Krvavec i tamo dežura u planinarskom domu.

Do doma, koji se nalazi na visini od 1534 metra, nema prilazne ceste, a za najbliži pješački prilaz potrebna su dva i pol sata. Opskrba doma je riješena na vrlo elegantan način, teretnom žičarom. U domu ima svega što treba jednom planinaru: sve

vrste pića, kuhanja jela, planinarske karte, planinarski dnevničari, razglednice, obilaznice i - nećete vjerovati - tu se mogu kupiti i planinarski štapovi. Mnogi naši domovi nemaju ni razglednice, a ovdje bez prilazne ceste, na visini od 1534 m možete kupiti štapove!

Spavanje je u mnogim domovima pravo mučenje: loši kreveti, velika vлага, puno prašine, smrdljivi pokrivači, a posteljina znanstvena fantastika. Ponekad se tada osjećam poput kakve divljači koja se uvlači u svoj smrdljivi brlog. U Kališču je nekim čudom sve drugačije. Dom ima sobe sa 4-6 kreveta, no mi smo se odlučili za skupno ležišće. Bili smo

prezadovoljni jer su u sobi bili madraci (ne spužva!) u vrlo dobrom stanju, jastuci, čistoća zadovoljavajuća, a može se dobiti i posteljina.

Prava je rak-rana većine domova zahod. Obično je sve prljavo, neuredno, smrdljivo, a kronično ne-

Stijena Storžiča

Dom na Kališču

dostaje toaletni papir. Ovdje je sve čisto, uredno i ima toaletnog papira koliko hoćeš. Kao u nekoj sretnoj priči, gdje svatko doprinese pomalo, i priroda je dala svoj doprinos. Pored doma se nalazi snažan izvor pitke vode koji nikad ne presuši pa nije potrebno skupljati kišnicu. Budući da je priroda bila tako darežljiva odlučili su i ljudi uzvratiti dobrotom. Zahvaljujući donaciji Europske Zajednice nabavili su pročistač otpadnih voda koji sprječava zagađivanje izvora pitke vode u dolini. Novca od donacije bilo je dovoljno pa su kupili i solarne ćelije koje opskrbljuju dom strujom. Zamislite moje iznenadenje kada mi je domarka rekla da ne moram gasiti svjetlo na hodniku jer im tu struju daje sunce. Onome tko bi mi rekao da postoji planinarski dom u kojem ne treba štedjeti struju i vodu, niti da otpadne vode zagađuju okoliš, rekao bih da izmišlja.

Unutrašnjost doma uređena je u pravom planinarskom stilu, sve je od drveta, a zidove ukrašavaju fotografije. Puno je fotografija doma i okolice iz prošlih vremena, ali tu su i nezaobilazne karte šireg područja i velik poster Triglava.

S terase ispred doma pruža se prekrasan pogled. S istoka prema zapadu redaju se Krvavec, Ljubljana, Bled, Kranj, Škofjeloško polgorje, Polkjuka i, naravno šećer na kraju, krajnje desno, Triglav. Netko je u šali rekao, cijela Slovenija.

Uz dom su vezane mnoge zanimljivosti. Privlačna je Transverzala Storžič koja ima 9 kon-

trolnih točaka i može se bez poteškoća obići za dva puna dana. Domarka nam je ispričala da svake dvije godine dolazi planinar iz Travnika BiH koji drži nedostizan rekord: on je Transverzalu Storžič prošao već 30 puta. Taj put prolazi lijepim liva-dama i šumama, a što je najbitnije, vidici se stalno otvaraju na sve strane. Mene se posebno dojmio pogled s Javorovog vrha (1484 m) na Grintovec (2558 m). Klub LJUBitelja Kališča ili skraćeno KLJUKA (na hrvatskom znači kvaka) posebna je neformalna udruga planinara čiji članovi dolaze zimi svakog vikenda. Članom ovog Kluba postaje svaki planinar koji, bez obzira na vremenske uvjete, za vrijeme četiri zimska mjeseca svake subote, nedjelje i praznika dođe do doma postaje. Evidencija se vodi od 1998. kada je taj uvjet ispunio samo jedan planinar. Svake godine broj se po-većava i 2002. ovaj je uvjet ispunilo sedam planinara. Ekstremnim pričama s Kališča ovdje nije kraj: postoji i natjecanje čiji je cilj u toku jednog dana (od svitanja do sumraka) popeti se iz doline do Kališča i spustititi što više puta. Prošle godine pobjednik je uspio to napraviti nevjerojatnih 8 puta! Na drugom mjestu bila su dvojica koji su se za jedan dan popeli »samo« 7 puta! Podsjecam da je normalnim planinarskim hodom potrebno 2 i pol sata uspona, a ostalo možete sami izračunati. Na posebnoj oglasnoj ploči postoje i o klubu Kljuka i o ovom ludom natjecanju sve obavijesti, isječci iz novina i imena pobjednika.

U ovoj se priči slobodno mogu zanemariti ova tri zanimljiva storžička stikleca te staviti ruku na srce i reći: Ovakav dom želim!

U svojoj kratkoj planinarskoj »karijeri« nisam vidio puno domova, ali još manje dobrih domova. Nakon 12 godina planinarenja, od toga četori aktivno, ovog trenutka potpisujem neka svi domovi budu kao što je na Kališču. Možda postoje i bolji, točnije rečeno, možda postoje »planinarski« domovi od ovoga, ali pristajem na kompromis i prihvacaem ovakav dom.

Na kraju, u ovoj priči o »luksuzu« u domu Kališče nedostaje jedna stvar. U domu nema tople vode. Mirne duše mogu reći da je u ovom domu »topla voda« već davno otkrivena.

PLANINARSKE KUĆE I PUTOVI

NOVA SKLONIŠTA I OZNAČIVANJE PRILAZNIH PUTOVA

ZDENKO KRISTIJAN, Samobor

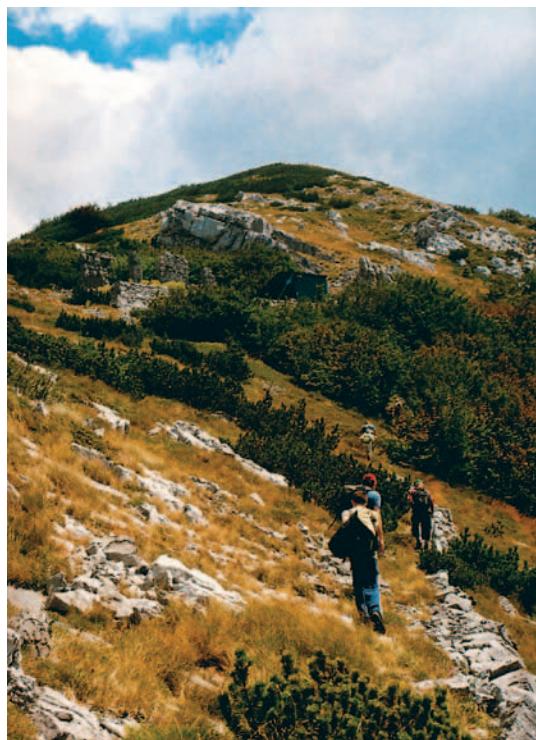
Kasno je ljetno poslijepodne, a mi silazimo s vrha Šatorine. Na stazi susrećemo četvoro dobro natovarenih planinara koji su krenuli od Alana i namjeravaju se sa Šatorine spustiti do Kugine kuće na noćenje, što je dobra cijelodnevna velebitska tura. Prošli su preko Ograđenice, gdje je prije dva mjeseca postavljen novo sklonište. Pitamo ih kako im se sviđa sklonište, ali ne mogu nam odgovoriti. Nisu ga vidjeli, premda je lijepo vrijeme. Prošli su pored njega a nisu ga zapazili, jer se zelenom bojom toliko uklapilo u pejzaž da doista ne privlači pozornost. Pitamo ih zar na stazi nisu vidjeli kakav putokaz prema skloništu, ali odmahuju glavom - ne, nisu ga vidjeli!

Sklonište je udaljeno svega 300 m od križanja Premužićeve staze s putom koji s Mliništa vodi prema Šatorini. Građenim odvojkom stiže se do skloništa za 5 minuta. Iako je dio puta kroz šumu nedavno prokrčen, ne treba zapravo čuditi što nisu pronašli sklonište jer odvojak nije markiran, a ni križanje nije označeno.

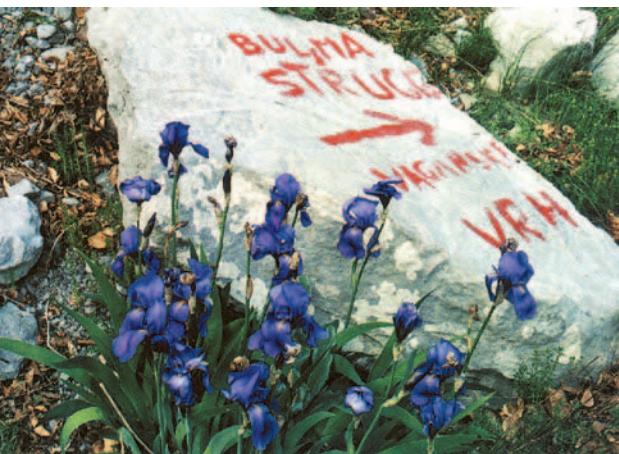
Svi se složisemo da je društvo koje je navedeno na skloništu kao upravljač trebalo označiti križanje i markirati odvojak. Putokaz ili natpis koji upućuje prema skloništu, s oznakom vremena hoda, potrebno je postaviti na uzdužnoj Premužićevoj stazi kod odvojka za Šatorinu i na više križanja iz smjera Štirovače. Zapravo, sve je to trebalo biti označeno istovremeno s postavljanjem skloništa. Važnost označenog prilaza do skloništa se povećava s lošim vremenom, maglom, vjetrom, a osobito po noći.

Drugi primjer. U kolovozu 2001. sa skupinom samoborskih planinara planirao sam noćiti u no-

vom skloništu na Strugama. Krenuli smo od doma »Paklenica« i preko Vlaškog Grada, Svetog brda i Vaganskog vrha stigli u prvi sumrak do vode na Marasovcu. Već umorni, krenuli smo prema Buljmi tražeći prvi odvojak za Struge, no nismo ga našli jer tada nije bio označen. Znali smo za preporuku da se u tom području zbog posljedica rata smije kretati samo po markiranim stazama i bili smo presretni kad smo pred Buljmom konačno našli u

Odvojak za sklonište »Ograđenica«: sklonište je tu, ali - vidite li ga?
foto: Zdenko Kristijan

Na južnom Velebitu

foto: Aleksandar Gospic

mruku označeni drugi odvojak za sklonište. Krenuli smo za novim markacijama, ali su ubrzo nestale. Zadnjih 10 minuta oprezno smo slijedili trageve vrijednih graditelja skloništa i tako stigli na noćenje.

Treći primjer. U Stubičkim Toplicama otvorena je nova pl. kuća »Vidikovac«. Više mi se planinara požalilo da je nisu mogli pronaći iako po glavnoj ulici vode markacije. Pitali su za planinarsku kuću, ali nitko nije ni znao da postoji. Nigdje nema putokaza niti natpisa, a kuća je svega 10 minuta udaljena od željezničke postaje, skrivena

u šumi na obližnjem brežuljku. Samo treba s glavne ceste na pravom mjestu skrenuti lijevo preko mostića i dalje je opet put do kuće markiran. Ali što to vrijedi, kad nedostaju putokazi od autobusne i željezničke postaje te na mostiću?

Cetvrti primjer. Sklonište »Crnopac« je novo i nedavno je cijelo to područje predstavljeno člankom u »Hrvatskom planinaru«. Prije ljeta prošao sam cestom iz Gračaca prema Obrovcu i nisam tada namjeravao ići na Crnopac, ali sam htio vidjeti gdje započinje markirani put kako bih lakše mogao planirati izlet nekom skorom prilikom. Prije tunela na prijevoju Prezidu ugledam markaciju uz cestu i natpis »Crnopac«. No, veselje zbog pronađene markacije brzo je okopnilo jer sam se nekoliko stotina metara našao dalje pred drugim natpisom »Crnopac« i mjestom gdje započinje drugi put. Tek sam poslije doznao da jednim prilazom ima do skloništa sat i pol, a da drugim, koji vodi preko vrha Crnopca, ima tri puta više. Na tom mjestu, tko nije već obišao te putove, ne može znati koji put da odabere, a tu nema koga pitati za obavijest. Sve ovo se može lako riješiti natpisom za sklonište *Crnopac* na jednom mjestu i natpisom za vrh *Crnopac* na drugom, uz naznaku udaljenosti.

Da zaključim! Slabo označeni prilaz do nove planinarske kuće može pričiniti velike poteškoće

Ni planinarsko sklonište »Struge« nije lako pronaći

foto: Aleksandar Gospic

svakom planinaru koji tuda ide prvi puta, pogotovo ako nedostaju oznake na ključnim mjestima i naznake udaljenosti. Nevolja je još i veća ako vodite skupinu planinara koji vide kako se preznojavate tražeći pravi put. Tijekom gradnje nove planinarske kuće, doma ili skloništa mora se označiti bar jedan prilaz, najkasnije do dana otvorenja. Početak markiranog puta i križanja treba dobro

označiti jasnim natpisima ili, bolje, putokazima ili pločama. Gradnja kuće u planini mukotrpan je, složen i dugotrajan posao i prava je šteta ako dobru namjeru da se na taj način planinarima omogući lakše posjećivanje nekog područja, pomute loše označeni ili neoznačeni prilazi. A sve to se može riješiti za jedan dan, s jednim kistom i dvije kantice boje.

HRVATSKI
PLANINAR

LJUDEVIT STANIČIĆ

Dana 26. studenoga 2003. preminuo je u Zagrebu Ljudevit Staničić, među planinarima poznatiji kao Lujo.

Roden je u Zagrebu 4. kolovoza 1926. godine. Nakon osnovne škole i škole učenika u privredi, zaposlio se 1946. godine na željeznicama, gdje je cijeli svoj radni vijek proveo na više raznih radnih mjesta. Od 1. lipnja 1956. do smrti bio je član

HPD »Željezničar« u Zagrebu, u kojem je obavljao niz dužnosti. Prvih godina radio je u Gospodarskoj komisiji na obnovi i uređenju doma na Oštretu, od 1959. bio je upravnog odbora, desetak godina tajnik, a od 1966. do 1980. i od 1983. do 1984. predsjednik društva. Od 1980. bio je šest godina predsjednik Koordinacijskog odbora planinarskih društava željezničara u bivšoj Jugoslaviji.

Za svoj doprinos planinarskoj organizaciji, primio je velik broj priznanja i odlikovanja, među kojima je najveće Plaketa Hrvatskog planinarskog

saveza. Planinari željezničari, a i mnogi drugi, pamtit će ga kao požrtvovnog organizatora brojnih društvenih i međudruštvenih akcija.

Alan Čaplar

MILAN DIJAČIĆ (1926.-2003.)

U ponedjeljak 24. studenog 2003. karlovački planinari ispratili su na posljednji počinak svojeg dugogodišnjeg člana Milana Dijačića.

Milan Dijačić rođen je u Virovitici 1926. godine. Nakon školovanja u Zagrebu, 1954. godine dolazi u Karlovac gdje se trajno nastanjuje. Godine 1972. učlanjuje se u PD »Dubovac« čiji član ostaje do svoje smrti. Već 1974. godine do Ive Otta preuzima brigu o Karlovačkoj obilaznici, 1980. godine piše dnevnik i vodič, a 1990. novi dnevnik i vodič bez dijela trase koja prolazi kroz Sloveniju. Uz to, trasirao je i markirao Dubovački planinarski put, te 1983. godine napisao dnevnik i vodič.

U PD »Dubovac« obavljao je niz odgovornih dužnosti. Više puta je biran za člana Upravnog odbora, Nadzornog odbora, Suda časti i Komisije za dodjelu priznanja. Sudjelovao je u svim radnim akcijama »Dubovca«, često je dežurao u našim planinarskim kućama te je organizirao mnoga predavanja. Obišao je mnoge vrhove Hrvatske, Slovenije, BiH, Italije i Austrije. Za svoj dugogodišnji predani planinarski rad primio je najviša priznanja HPS, među kojima i Plaketu HPS. Svim planinarama koji su ga poznavali ostat će u trajnom sjećanju.

Vitomir Murganić

HRVATSKA PLANINARSKA OBILAZNICA

7. POPIS OBILAZNIKA (srpanj-prosinac 2003.)

PRIZNANJA HPO U 2003. GODINI

U 2003. godini do-
dijeljeno je 56 brončanih
značaka, 41 srebrnih i
28 zlatnih. Na svečanoj
sjednici Komisije za pla-
ninarske puteve HPS 12. prosinca uručeno je 19
posebnih priznanja za 100 KT, a nekoliko dana
poslije na svečanoj Novogodišnjoj sjednici Izvrš-
nog odbora HPS desetoro planinara je primilo
Visoko priznanje HPO za 125 KT. Među njima je
bila i Ena Mrakužić (1990.) iz Jastrebarskog s rodi-
teljima, najmlađa planinarka s Visokim priznanjem
Hrvatske planinarske obilaznice.

Evo i statistike priznanja u 2003. godini:

Planinarsko društvo	BZ	SZ	ZZ	PP	VP	uk
1. Japetić, Samobor	4	9	4	1	1	19
2. MIV, Varaždin	6	7	3	1	-	17
3. Željezničar, Zagreb	4	4	2	3	1	14
4. Zagreb-Matica, Zagreb	7	2	2	1	1	13
5. Ericsson N. Tesla, Zagreb	4	3	2	3	-	12
6. Jastrebarsko, Jastrebarsko	-	-	3	3	3	9
7. Dugi vrh, Varaždin	2	-	2	2	-	6
8. Kamenar, Šibenik	2	2	1	-	-	5
9. Željezničar, Gospic	2	2	-	-	-	4
10. Susedgrad, Zagreb	2	-	-	2	-	4
11. Grebengrad, Novi Marof	1	1	1	1	-	4

Ostala društva imaju 3, 2 ili jedno priznanje.
Na popisu za 2003. su 32 planinarska društva.
Među njima su prve Brončane značke primili plani-
nari iz ovih planinarskih društava: »Kamenar«, Ši-
benik; »Visočica«, Gospic; »Petehovac«, Delnice;
»Skradski vrh«, Skrad; PK »Scout«, Samobor i
»Maribor-Matica«.

BRONČANA ZNAČKA

185. Mira Valio	Dubovac, Karlovac
186. Vitomir Murganić	Dubovac, Karlovac
187. Milivoj Turk	Dugi vrh, Varaždin
188. Zvonko Muža	Zagreb-Matica, Zagreb
189. Katarina Linarić	Zagreb-Matica, Zagreb
190. Edita Nunović	Visočica, Gospic
191. Vlatko Svetić	Visočica, Gospic
192. Milan Klobočar	Željezničar, Gospic
193. Milan Meden	Maribor-Matica, Maribor
194. Željka Lepan	Ericsson N. Tesla, Zagreb
195. Jadranko Stilinović	Japetić, Samobor
196. Milan Vujnović	Zagreb-Matica, Zagreb
197. Draženko Fabijanić	Željezničar, Zagreb
198. Darko Prebeg	Zagreb-Matica, Zagreb
199. Iva Burić Islamović	Zanatlija, Zagreb
200. Hrvinka Sudar	Bilogora, Bjelovar
201. Loredana Rojnić	Glas Istre, Pula
202. Marija Grobенski	MIV, Varaždin
203. Ivanka Tomac	MIV, Varaždin
204. Vedrana Popijač	Sisak, Sisak
205. Marija Horvat	Japetić, Samobor
206. Sergej Stipaničev	Kamenjak, Rijeka
207. Damir Pleško	Susedgrad, Zagreb
208. Ljiljana Šabić	PK Scout, Samobor
209. Branko Curiš	Gradina, Konjčina
210. Tomislav Čanić	Željezničar, Gospic
211. Mario Bratković	Susedgrad, Zagreb
212. Damir Kuzmanić	Ericsson N. Tesla, Zagreb
213. Nevenka Gračan	Ericsson N. Tesla, Zagreb
214. Marko Zorić	Tikvica, Županja
215. Ratimir Draganjac	Dubovac, Karlovac
216. Jadranko Popović	Obruč, Jelenje
217. Darko Kolarec	Kamenjak, Rijeka
218. Vladimir Jagarić	Zagreb-Matica, Zagreb
219. Darko Picek	---
220. Branko Geric	Obruč, Jelenje
221. Mladen Stjepanović	Tikvica, Županja

SREBRNA ZNAČKA

87. Vladimir Rojnić	Glas Istre, Pula
88. Ines Buntić	Japetić, Samobor
89. Vlatko Svetić	Visočica, Gospic

90.	Željka Lepan	Ericsson N. Tesla, Zagreb
91.	Dijana Tudorić	PK Split, Split
92.	Lovro Vidoša	Željezničar, Zagreb
93.	Jadranko Stilinović	Japetić, Samobor
94.	Darko Prebeg	Zagreb-Matica, Zagreb
95.	Mladen Pavković	Psunj, Pakrac
96.	Marija Kljaić	Zagreb-Matica, Zagreb
97.	Nada Canjuga	MIV, Varaždin
98.	Dragan Turkalj	MIV, Varaždin
99.	Želimir Vinković	Željezničar, Zagreb
100.	Katica Jurićev	Kamenar, Šibenik
101.	Dragutin Lokmer	Japetić, Samobor
102.	Ana Čop Miholek	Velebit, Zagreb
103.	Miljenko Miholek	Velebit, Zagreb
104.	Josip Štajduhar	Vršak, Brod Moravice
105.	Josip Marincel	Vršak, Brod Moravice
106.	Marija Horvat	Japetić, Samobor
107.	Branko Curiš	Gradina, Konjščina
108.	Kristina Mihalić	Japetić, Samobor
109.	Tomislav Čanić	Željezničar, Gospic
110.	Željko Horvat	Željezničar, Zagreb
111.	Dominik Horvat	Željezničar, Zagreb
112.	Damir Kuzmanić	Ericsson N. Tesla, Zagreb
113.	Nevenka Gračan	Ericsson N. Tesla, Zagreb
114.	Sergej Stipaničev	Kamenjak, Rijeka

ZLATNA ZNAČKA

50.	Danica Šoić	MIV, Varaždin
51.	Milan Božinović	MIV, Varaždin
52.	Milica Miškulin	MIV, Varaždin
53.	Berislav Tkalač	Tikvica, Županja
54.	Jadranko Stilinović	Japetić, Samobor
55.	Damir Mahović	Zagreb-Matica, Zagreb
56.	Željka Lepan	Ericsson N. Tesla, Zagreb
57.	Mladen Pavković	Psunj, Pakrac
58.	Darko Prebeg	Zagreb-Matica, Zagreb
59.	Zdravko Antolković	Kamenar, Šibenik
60.	Želimir Vinković	Željezničar, Zagreb
61.	Stjepan Hanžek	Belegrad, Belec
62.	Alojz Kranjec	Gradina, Konjščina
63.	Damir Kuzmanić	Ericsson N. Tesla, Zagreb
64.	Ludmila Petrić	Torpedo, Rijeka
65.	Boris Petrić	Torpedo, Rijeka
66.	Andrija Pinjušić	Japetić, Samobor
67.	Branka Pinjušić	Japetić, Samobor

**STATISTIKA DODIJELJENIH PRIZNANJA
OD 2000. DO 2003. GODINE**

Planinarsko društvo	BZ	SZ	ZZ	PP	VP	uk
1. Željezničar, Zagreb	41	21	13	12	5	92
2. Japetić, Samobor	20	13	8	4	3	48
3. Zagreb-Matica, Zagreb	19	5	4	3	1	32
4. Dugi vrh, Varaždin	12	6	5	2	-	25
5. MIV, Varaždin	11	8	4	1	-	24
6. Ericsson N. Tesla, Zagreb	10	6	4	4	-	24
7. Stanko Kempny, Zagreb	5	5	3	3	2	18
8. Jastrebarsko, Jastrebarsko	3	3	3	3	3	15
9. Dubovac, Karlovac	8	5	1	-	-	14
10. Susedgrad, Zagreb	4	2	2	2	-	10

Slijede HPD »Gradina« iz Konjščine s 9 priznanja, »Obruč« iz Jelenja i »INA Trgovina-Bjelolasica« iz Zagreba s 8, a »Torpedo« iz Rijeke i »Diljgora« iz Sl. Broda sa 7 priznanja. Šest priznanja imaju PK »Split«, »Željezničar« iz Gospicā, »Sisak« i »Velebit« iz Zagreba itd. Na popisu su 53 planinarska društva, od toga dva iz Slovenije a tri obilaznika nisu članovi planinarskog društva.

Dodjela posebnih priznanja HPO 12. prosinca 2003.

Kratice: BZ = brončana značka, SZ = srebrna značka (50 kontrolnih točaka), ZZ = zlatna značka (75 KT), PP = Posebno priznanje (100 KT) i VP = Visoko priznanje (125 KT).

Napomena: U popisima objavljenim u Hrvatskom planinaru došlo je do ovih promjena:

- HP10/2001, brončana značka br. 30, umjesto Ericsson N. Tesla treba upisati Stanko Kempny, Zagreb.
- HP 2/2002, brončana značka br. 72. umjesto Tomislav treba upisati Domagoj.
- HP 3/2003, brončana značka br. 149, nije upisano PD, naknadno se upisao u HPD »Željezničar« Zagreb

POSEBNO PRIZNANJE (100 KT)

33. Dragutin Bogojević MIV, Varaždin
 34. Jadranko Stilinović Japetić, Samobor
 35. Damir Mahović Zagreb-Matica, Zagreb
 36. Željka Lepan Ericsson-N. Tesla, Zagreb
 37. Želimir Vinković Željezničar, Zagreb
 38. Donat Gašljević Susedgrad, Zagreb
 39. Branka Očić Susedgrad, Zagreb
 40. Milivoj Rihrtarić Dugi vrh, Varaždin
 41. Monika Vorih Dugi vrh, Varaždin
 42. Damir Kuzmanić Ericsson N. Tesla, Zagreb
 43. Marija Seleši Grebengrad, Novi Marof
 44. Gordan Šerkinić POK Sljeme, Zagreb
 45. Boris Petrić Torpedo, Rijeka

VISOKO PRIZNANJE (125 KT)

11. Zvonimir Brkačić Željezničar, Zagreb
 12. Miroslav Popijač Sisak, Sisak
 13. Ena Mrakužić Jastrebarsko, Jastrebarsko
 14. Željko Mrakužić Jastrebarsko, Jastrebarsko
 15. Nina Mrakužić Jastrebarsko, Jastrebarsko
 16. Jasna Bingula-Kosović Zagreb-Matica, Zagreb
 17. Biserka Horvat-Nikšić Stanko Kempny, Zagreb
 18. Josip Majnarić Stanko Kempny, Zagreb
 19. Dražen Štifter Obruč, Jelenje

»CROSCOV« KONTEJNER DOLAZI NA OMIŠKU DINARU

Ohrabrena pribavljenim donacijama u 2001. i 2002. godini, Gospodarska komisija HPS početkom 2003. krenula je u akciju za pribavljanje još jednog objekta. Znajući da poduzeće »Crosco« raspolaže kontejnerima za svoje potrebe, vjerovali smo da bi se mogao naći i jedan kontejner koji bi nam »Crosco« mogao donirati. I doista, nakon nekoliko telefonskih razgovora, pozvan sam da dođem pogledati kontejnere i auto prikolice koje se trenutno ne koriste, a uz zalaganje g. Mladena Došena u Ivanić Gradu odobrena je u svibnju prošle godine donacija kontejnera dužine 6 metara i širine 2 i pol metra, pogodnog za planinarsko sklonište.

Na sastanku Gospodarske komisije HPS odlučili smo da prikolicu ponudimo PD »Imber Mosor« kao zamjenu za izgorjelu planinarsku kuću na Omiškoj Dinari, što su omiški planinari spremno prihvatali.

Trebalo je nadalje prikolicu pripremiti za transport i organizirati prijevoz, što zbog udaljenosti i položaja odredišta, nije bio jednostavan zadatak. Mnogo su nam pomogli radnici Naftaplina koji su uklonili podvoz i pripremili prikolicu za transport, a veliku pomoć su nam pružili i prijatelji iz poduzeća STS-1 koji su besplatno svojim šleperom prevezli kontejner od Ivanić Grada do »Croscove« baze u Zadru. Zahvaljujući susretljivosti ljudi u Zadru kon-

Donirani kontejner za Omišku Dinaru foto: Luka Adamović

tejner je pričekao da članovi PD »Imber-Mosor« prevezu kontejner do podnožja Omiške Dinare, tj. do mjesta odakle će kontejner biti helikopterom prenesen na Omišku Dinaru. Postavljanje i uređenje kontejnera bit će dovršeno tijekom ovoga proljeća, čime će nakon manje od godinu dana Omiška Dinara ponovno imati planinarsku kuću.

Ovim putem želim zahvaliti svima koji su mogli u ostvarenju ove vrijedne donacije, a posebno Miljenku Dučiću, Vilimu Ožeckom i Branimiru Odickom, te ponajviše g. Mladenu Došenu iz »Crosca« bez čije pomoći ova donacija ne bi bila ostvarena.

Luka Adamović

PRILOG RAZMIŠLJANJU O PLANINARSTVU, ZDRAVLJU I ETICI

Neka mi bude oprošteno što se usuđujem dodati neka svoja razmišljanja dijelu zanimljivog i provokativnog sadržaja 11. broja HP 2003. Mislim na članak »Mitska planina u jednom dahu« s nadnaslovom »Velebitski pustolovni trekking« i komentarima ranijeg dugo-godišnjeg i sadašnjeg mladog urednika. Koliko sam razumio, postojala je podvojenost u uredništvu o prikladnosti objavlјivanja, a komentari su svemu zapravo dali pravu draž.

Dok je dr. Poljak nastoјao sa zdravstvenog stajališta objasniti patologiju »pustolovnih utrka«, urednik je dosta hrabro zagrizao u kiselu jabuku planinarske ideologije pledirajući za toleranciju, kao jedno od temeljnih načela planinarske etike! Jasno da su oba komentara neizbjježno morala zakvaćiti (prvi manje, a drugi više) nejasnoćama bremenitu ideologiju planinarstva!

Bilo bi korisno da, prije bilo kakve razmjene misli, budemo svjesni činjenice da se u povijesnom pojavljuvanju i razvoju svih onih brojnih djelatnosti, koje su danas skupljene pod kapom planinarske organiziranosti, dogodila nemogućnost definiranja planinarstva niti jednoznačno niti više-značno po istim etičkim kriterijima. Postojeće definicije su ili nepotpune ili nespretnе, uglavnom tek djelomično prihvaćene. A planinarom se postaje upisom u planinarsko društvo! Zar su onda čudni nesporazumi?

Tvrđnja da je temeljni cilj planinarenja unapređenje zdravlja je, nažalost, samo naša lijepa liječnička želja. Dobro je znano da je zdravlje najveće bogatstvo samo onima koji su ga izgubili. Prije toga zdravlje je slab motiv za pozitivno djelovanje u smislu njegovog očuvanja i unapređenja. Zar nije uobičajeno ponašanje ljudi općenito, a planinarske čeljadi posebno, prema jelu i pilu u pravilu u suprotnosti sa zdravstvenim principima? Budimo iskreni pa si priznajmo koliko je naših izleta i pohoda bilo oko granice fizičke ili psihičke izdržljivosti, a da nam ni na kraj pameti nije bilo da razmišljamo o posljedicama za zdravlje. Da se ne govori o tome kako

je u visokogorskim i ekspedicijskim pothvatima zdravlje zadnji motiv. Posljedice, često neugodne i tragične, kompenziraju se drugom, duhovnom stranom čovjekove ličnosti. O tim osjećajima i autor članka lijepo piše.

Dakle, sa zdravstvenog gledišta, o opisanoj utrci ne može biti dvojbe ni dvojaka zaključaka! Ali zato s gledišta filozofije, psihologije, sociologije i duhovnosti općenito, zaključci ne da će biti dvojaki već mnogostruko različiti. A koliko je nešto od svega planinarstvo, moći ćemo se dogovoriti tek ako se budemo htjeli i mogli dogovoriti o tome što je planinarstvo. Ponuđena nam je ovdje jedna, hedonizmom obojena definicija; možda upotrijebljena riječ »užitak« nije najsretnije odbранa, ali u svakom slučaju mislim da je neprimjereno sve one brojne djelatnosti, koje je teško i nabrojiti, a bez kojih planinarstva kakvog poznamo ne bi bilo, svesti pod osobni užitak. Premda je možda točno da je svatko od nas imao neki svoj posebni motiv da krene u planinarenje, ipak se u zajednici formiraju, po često komplikiranim socioškim zakonitostima, odredene skupine i stavovi, često dobro definirani, tako da ne mislim da je točno kako svatko od nas planinari iz posve drugačijih razloga.

Promatrao sam godinama skupine koje su počinjale svoje pohode negdje na sjevernom dijelu Velebita da bi, po planu, za 4 ili 5 dana stigle do Paklenice. Natovareni preko mjere, pognutih glava i umorna pogleda, proključi zlu sudbinu i tvrdou volebitskog kamena, prolazili su prelijepom planinom. Jedina mjera uspjehnosti i zadovoljstva bio je sat (Štoperica) i ponos, koji se poslije možda pretvorio u ono što urednik zove osobnim užitkom. Kako se opisana »pustolovna utrka« razlikuje samo kvantitativno od ovoga o čemu govorim, jasno je da je pojava stara već barem toliko koliko i markacije VPP-a. Doživjela je tek razvojni-dijalektički pomak.

Kako živimo u vrijeme neslućenog razvoja tehnologija, koje imaju snažan, često poguban utjecaj na

čovjekovu osobnost, zastrašujuće je i razmišljati o svim onim mogućim idejama koje bi mogle tražiti svoju realizaciju u planinskom okružju, pri čemu Velebit, zbog svojih osobitosti, može biti posebno traženo i cijenjeno odredište.

Mislim da bi ovdje bilo korisno prisjetiti se naše planinarske prošlosti, kada su se kopila lomila oko toga je li orijentacijski šport, koji je kod nas začet u okviru planinarske organizacije, planinarska disciplina ili nije. Ova mi priča izgleda kao nagovještaj planinarske orientacije u novom ruhu.

Uplašio me urednik tvrdeći smiono kako je tolerancija jedno od temeljnih načela planinarske etike. Da nije nastavio navodeći ne baš posve prikladne primjere, ne bih se na to osvrtao.

Svakako plediram za njegovanje tolerancije, jer je njenja prisutnost izraz razvijenog moralu. Ona je visoko vrijedna uljudbena stečevina koja je, nažalost, predmet zanimanja uglavnom duhovnika i filozofa. Zbog toga je i tako nerazvijena. Nakon mnogih svojih planinarskih iskustava skeptičan sam prema toleriranju idejno pa i etički nesukladnih stavova i ponašanja pod istim kro-

vom u ovakvom obliku organiziranosti. Ako nije smjero-kaz prema samoraspadanju, svakako je izvor nezadovoljstva, koje ne može biti generator zdravog napretka. Ne znam zašto bi prihvatanje različitosti bilo temelj baš planinarskog moralu (ako nismo zaboravili osnovno značenje riječi etika).

Razvijajući svoju misao o planinarstvu g. Čaplar iznosi zanimljivu tvrdnju koja pokazuje kako je pridjev »*dobar*« posve neprikladan za opisivanje našeg djelovanja. Tamo naime gdje počinje njegovo stupnjevanje (*bolji, najbolji*), po njemu, trebalo bi prestati planinarstvo! U svakom slučaju, vrlo poticajno za razmišljanje o ideologiji i toleranciji.

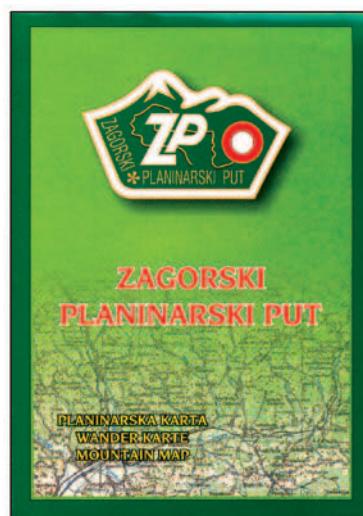
Što se tiče ocjene i procjene naše prisutnosti i djelovanja u planini, čini mi se korisnim razmišljati na sljedeći način: a) doživljavamo li planinu prvenstveno kao *objekt* koji nam pruža neiscrpne mogućnosti izražavanja naših poriva, htijenja, ideja, dokazivanja itd., manje više nekažnjeno ili nagrađeno, ili b) kao *subjekt* druženja u kojem, poštujuci njenu osobnost, tražimo istinu o njoj i o sebi. To je možda početak puta prema uklanjanju nesporazuma i razvoju tolerancije.

dr. Nenad Vadić

IZDANA KARTA ZPP-a

Međudruštveni savjet Zagorskog planinarskog puta izdao je planinarsku kartu ZPP-a u nakladi od tisuću primjeraka, izrađenu u boji i u mjerilu 1:200.000. Karta prikazuje cijelo Hrvatsko zagorje i Prigorje, a u njemu je ucrtana trasa Zagorskog planinarskog puta i 25 kontrolnih točaka na kojima treba u dnevničke otisnuti žigove kako bi se potom dobila značka, a posebno je prikazan dio trase ZPP-a u Međimurju od Čakovca do Mohokosa. Valja istaknuti da su planinarska društva, koja djeluju na tom području, otkupom određene količine karata osigurala novac

za njeno tiskanje, a zauzvrat im je na poledini karte otisnuta malena reklama za planinarsku kuću ili znak društva. Karta se može nabaviti u HPS-u u Zagrebu, Središnjici ZPP-a u Ivancu i u društvima članicama ZPP-a po cijeni od 10 kuna.

Cvjetko Šoštarić

LIČKI PLANINAR

Zadnji četvrti broj »Ličkog planinara« za 2003. godinu, izdan u vrijeme božićnih blagdana, donosi po običaju niz velebitskih tema i zanimljivosti. U ovome broju posebno je zanimljiv članak Vladimira Jelaske o geologiji Velebita, a

NOVE ČLANSKE ISKAZNICE HPS

Od 1. siječnja ove godine novi članovi koji se učlanjuju u planinarska društva, kao i oni koji su ispunili svih 6 mjesta za članske markice na svojim starim članskim iskaznicama, dobivaju iskaznice novoga dizajna. Podaci koji se ispisuju na iskaznicama su isti kao prije, a nove se iskaznice razlikuju samo po dizajnu. Na njima je predviđeno više prostora za upisivanje podataka, te su ažurirani podaci HPS-a i znak UIAA.

Bitno je znati da stare članske iskaznice dalje vrijede i da će svi vlasnici starih iskaznica novu dobiti kada ispune svih 6 mjesta za članske markice (stare članske iskaznice ne zamjenjuju se svima koji obnavljaju članarinu u svo-

jim planinarskim društvima ove godine). Iskaznicu je izradila Komisija za promidžbu i izdavačku djelatnost HPS.

Alan Čaplar

ništa manje zanimljiv nije ni nastavak priča iz podzemlja Srećka Božičevića. Uz taj članak, speleologija je zastupljena još i člancima o Kiti Gavranuši i jami Meduzi. Jagoda Munić predstavila je aktivnosti Zelene akcije na zaštitu Velebita, a Krešo Frankić korištenje GPS-uredaja. Ostatak prostora posvećen je uglavnom velebitskom biljnom svijetu i putopisima.

Alan Čaplar

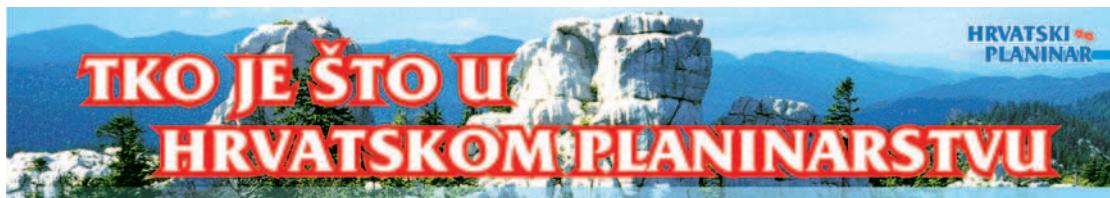
15. BROJ BRODSKOG PLANINARA

U listopadu prošle godine izašao je novi broj »Brodskega planinara«, časopisa koji izdaje HPD »Dilj-gora« iz Slavonskog Broda. Na čak 66 stranica časopis se bavi čitavom lepezom planinarskih, ali i zabavnih neplaninarskih tema. Većina tekstova prikazuje

prošle izlete članova društva. Impresivna je lista posjećenih planina, od nepoznatih lokalnih staza pa sve do najviših vrhova Europe. Svakako treba istaknuti zapis o usponu na Mont Blanc koji korisnim informacijama može poslužiti drugima kao osnova za planiranje uspona, a zanimljivi su i članci o planinarenju po Visokim Tatrama u Slovačkoj te po Vlašiću i Bjelašnici u BiH. Posebno su vrijedni zapisi o nastanku i životu planinarskih kuća na Dilj-gori.

U ovom časopisu mogu se pročitati i članci o aktivnostima šest planinarskih društava koja nemaju svoja glasila. Poput fine niti u tkanini kroz cijeli se časopis provlače poetski zapisi. Čitajući časopis, pjesme dođu kao naručena pauza između dvaju tekstova i doista valja čestitati glavnom uredniku Josipu Činklu na tom vrijednom uratku.

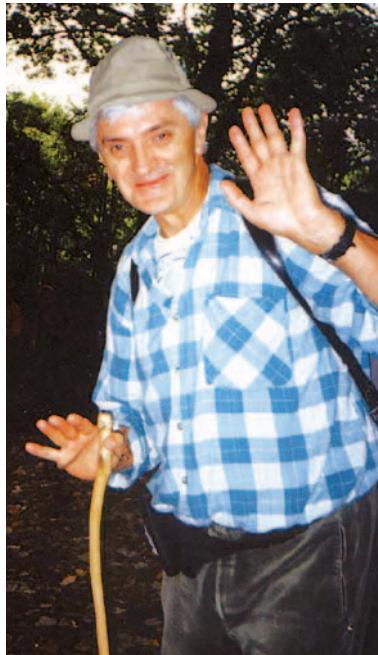

JOSIP ČINKL - UREDNIK »BRODSKOG PLANINARA«

Kao član PD »Dilj-gora« imao sam se prigodu upoznati i godinama družiti s jednim samozatajnjim planinarom, koji za sobom nema uspon na Mont Blanc, koji nije osvojio stotine vrhova niti obišao stotine planinarskih domova. Međutim, on svojim perom već niz godina širi planinarsku ideju, kako u Slavonskom Brodu, tako i šire. Riječ je o Josipu Činklu koji je u studenom 1998. pokrenuo list »Brodska planinar«, a koji od tada popunjava moju, ali i mnoge kućne i gradske biblioteke te čitaonice diljem Hrvatske. Od tada pa do danas ukupno petnaest brojeva djelo su ovog entuzijasta.

Kažem entuzijasta, jer uglavnom sam prikuplja, piše i »ganja« druge članove društva kako bi dali svoje tekstove nakon povratka s planina. No, u »njegovom« se listu ne javljaju samo »domaći« autori, jer je kroz godine uspio okupiti i suradnike iz planinarskih sredina sa svih strana, od Osijeka do Zagreba i Sarajeva. Tako nas je Josip uspio upoznati s mnogim ljubiteljima planinarenja, ali i planinarskom pisanom riječju. Ne treba posebno naglašavati kako su slaganje teksta i skeniranje fotografija, prijelom, lektura, korektura, veze i dogовори s tiskarom, kao i sama prodaja, njegovo djelo.

U »Brodskom planinaru«, osim članaka o izletima, nalazimo vijesti o radu našeg planinarskog društva, o povijesti brodskog planinarstva, objavljaju se životopisi, postoje posebne rubrike mladih planinara, znamenitosti i zanimljivosti iz prirode, prilozi i pisma čitatelja, zatim šaljiva rubrika i kronika svakotjednih događaja u društvu. Posebna je zanimljivost časopisa objavljivanje pjesama znanih i neznanih autora, kao bisera koji još više oplemenjuju dušu čitatelja i planinara.

Godine 1999. pokrenuo je i izdavanje zbirki pjesama sa Susreta planinara pjesnika, koji se održavaju već niz godina na Sovskom jezeru. Biblioteku »Jezero« tako je do sada popunio sa sljedećim izdanjima: *Suze na licu Panonika* (2000.), *Iskre na jezeru* (2001.), *Sovini hukovi* (2002.), *Zvona u hrastiku* (2003.), a u pripremi su i *Okamine u tišini*, koje će izaći tijekom ove godine. Iako je u *Dnevniku kružnog puta po Dilju* iz 1999. naveden niz koautora, nije teško zaključiti da je upravo on jedan od glavnih »krivaca« za taj dnevnik. Kao registrirani markacist, redovito obilazi postojeće i markira nove planinarske putove na Dilj-gori. Također, bio je jedan od graditelja planinarske kuće »Pljuskar«.

Josip Činkl rođen je 27. veljače 1942. u Slavonskom Brodu, diplomirani je inženjer strojarstva, a svoj radni vijek proveo je u »Đuri Đakoviću«. Mirovini je dočekao na rukovodećem mjestu u odjelu specijalnih vozila, bio je predsjednik Udruženja alatničara i koautor stručne knjige *Bravarški i alatničarski alati u teoriji i praksi*. Godine 1979. inicirao je osnutak lutkarske scene »Ivana Brlić Mažuranić«, te bio njen dugogodišnji glumac, animator i kroničar. Svoj lutkarski rad okrunio je knjigom o povijesti brodskog lutkarstva pod naslovom *Dolazak lutalica iz ormara mašte*.

Otkako je 1984. postao članom PD »Dilj-gora« (aktivni su planinari supruga mu i djeca) obišao je većinu hrvatskih, bosanskih i slovenskih planina, a svojim radom u društvu, svirkom na gitaru, pisanjem i pjesmom nebrojeno puta pokazao da se i na ovaj način može širiti ljubav prema prirodi.

Davorin Molnar

SPK »MARULIANUS« U PROŠLOJ GODINI

U 2003. godini članovi splitskog Sportsko-penjačkog kluba »Marulianus« bili su vrlo aktivni u raznim djelatnostima, od promidžbe i održavanja penjačkih škola do sudjelovanja na natjecanjima.

Uspješno su održane dvije penjačke škole i pri tom je klub dobio dvadeset i jednog novog člana. Klupska Komisija za školovanje uredila je i unaprijedila penjačka skripta i završni ispit za naslov Sportski penjač-pripravnik, a sve u skladu s novim programom školovanja koji je usvojila KSP HPS-a. Klub redovito predstavlja svoje aktivnosti u medijima, ponavljajući u »Malom oglašniku« Slobodne Dalmacije, gdje jednom tjedno izvješćuju o događajima u sportskom penjanju u Hrvatskoj i svijetu.

Tijekom prošle godine otvoreno je 15 novih smjerova, od kojih 12 na Markezinoj gredi iznad Klisa. Uz to je obnovljeno dvadesetak sidrišta na domaćem penjačilištu Marjan - Santine Stine. Ostvareno je preko stotinu novih uspona, od toga četrdesetak između ocjena 7a do 7c+ i pet smjerova ocjene 8a. Ispenjano je i nekoliko dugih smjerova, od kojih je najznačajniji Brid klin visok 350 metara u Anića kuku u Paklenici s ocjenom 7b+.

U natjecanju za Cup Hrvatske članovi su osvojili prvo mjesto u ženskoj, a drugo i treće u muškoj konkurenciji, u natjecanju za Prvenstvo Hrvatske osvojili su, jednako tako, prvo mjesto u ženskoj, a drugo i treće mjesto u muškoj konkurenciji. S ponosom možemo reći da SPK »Marulianus« i dalje drži primat najboljeg sportsko-penjačkog kluba u Hrvatskoj.

Daniel Piccini

SKUPŠTINA PD »ZAVIŽAN« U PLANINARSKOJ KUĆI »SIJASET«

PD »Zavižan« održalo je 14. prosinca 2003. u planinarskoj kući »Sijaset« redovnu godišnju skupštinu. Dio članova po ugodnom je vremenu na Skupštinu dopešačio od Senja preko Rončević doca do Sijaseta, a neki su se i pješice vratili u Senj.

Izvješće o akcijama u 2003. godini podnio je predsjednik Željko Matijević. Društvo je organiziralo više izleta na Velebit, Prominu, u Hrvatsko zagorje, a članovi su redovito odlazili u manjim skupinama na izlete. Milićević Rihtarić održao je dva predavanja (o VPP-u i o Mont Blancu), a organizirana je i planinarska škola koju je završilo 27-oro naših članova i 2 člana HPD »Rajinac« iz Krasna. Planinarska kuća »Sijaset« opremljena je novim kuhinjskim inventarom, u dnevnom boravku uređen je i obojen pod, a sanirano je i oštećenje krova. Već drugu godinu uređujemo za planinarske potrebe dio barake na Mrkvištu koju smo dobili za korištenje od Uprave šuma Senj. Prošle godine očišćena je cisterna, uređen krov i žlijeb, kuhinja opremljena štednjakom i inventarom. Kuća raspolaže s 12 kreveta u spavaonici i prostorijom za dnevni boravak. U kući se već sada može boraviti (preko ljeta organizirat će se dežurstva vikendom), a ključ se može posuditi kod predsjednika društva.

Skupština je usvojila plan rada za 2004. godinu u kojem se navode planirani izleti, održavanje kuće u Sijasetu, nastavak radova na Mrkvištu, uređenje novih staza i obnova postojećih, kao i pojačan rad s mladim članovima. Nakon skupštine, na zajedničkom ručku nastavljeno je druženje do večernjih sati.

Mirko Belavić

Planinarska kuća »Sijaset« senijskog PD »Zavižan«
foto: Alan Čaplar

SKUPŠTINA HPD »STANKO KEMPNY«

U Zagrebu je 25. rujna 2003. održana izborna skupština HPD »Stanko Kempny«. U iduće četiri godine društvo će i dalje predvoditi Tomislav Pavlin kao predsjednik. Za dopredsjednike Skupština je izabrala Tomislava Kovačića i Nenada Požgaja, za tajnika Domagoja Pavlina i za blagajnicu Biserku Horvat-Nikšić.

U proteklom razdoblju, društvo je postiglo mnogo rezultata: organiziran je niz izleta i pohoda po hrvatskim i drugim planinama, održane su četiri planinarske škole koje je završilo gotovo stotinu planinara, a u okviru katoličkog planinarskog djelovanja predvodili smo hodočašća i pohode u Krašić, Hvar, Međugorje, na Veliko Rujno i u Mariju Bistrigu. Markacisti su redovito uređivali planinarske puteve na Medvednici, Samoborskom gorju, Žumberku i Velebitu, a pomagali su i drugim društvima po potrebi. Društvo održava planinarsku obilaznicu »Zagrebački romarski put« koju je dosad prošlo stotinjak obilaznika, a više članova primilo je priznanja HPO. Deset godina društvo se brine o planinarskoj kući »Veliki Lubenovac« na Velebitu (ljeti se održavaju dežurstva, a izvan sezone moguće je smještaj u zimskoj sobi).

Društvo djeluje u okviru župne zajednice sv. Nikole Tavelića u zagrebačkoj Kustosiji, gdje se u župnoj kući četvrtkom od 19 sati održavaju društveni sastanci.

U idućem razdoblju društvo će i dalje provoditi katoličke i planinarske akcije, kako je to prije pedeset godina činio Stanko Kempny.

Tomislav Pavlin

Članovi HPD »Stanko Kempny« na putu za Veliki Lubenovac

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-luX
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Panoramski dalekozori

Kompas

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

186. SAVJETOVANJE ZPP-a

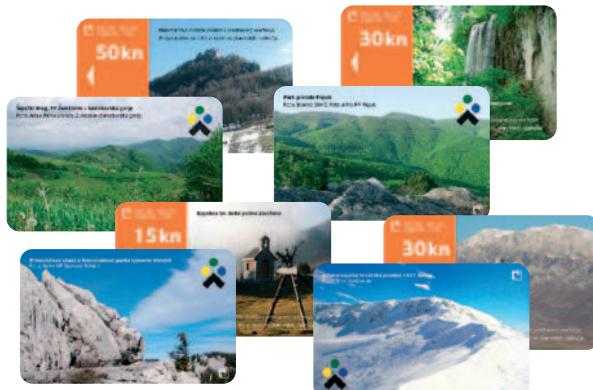
186. savjetovanje Međudruštvenog savjeta ZPP-a održano je 7. prosinca 2003. u planinarskom domu »Lujčekova hiža« na Pokoju, a domaćin je bilo HPD »Milengrad« iz Budinšćine. Od 28 društava na savjetovanju su bili predstavnici iz 18 društava, koji su dogovorili plan zajedničkih akcija u 2004. godini. To su uglavnom proslave dana ili obljetnica pojedinih društava, akcije HPS-a i zajednički planinarski pohodi. Utvrđeni su i domaćini za sva četiri savjetovanja u 2004. godini dok će domaćin Sleta planinara ZPP-a biti HPD »Lipa« iz Sesveta kod svog planinarskog doma na Lipi 13. lipnja.

Plan rada za 2003. ostvaren je u cijelosti, dačice, bilo je i više akcija nego što je planirano. Na savjetovanju je Središnjica predstavila planinarsku kartu ZPP-a za koju je rečeno da će jako dobro poslužiti planinarima i izletnicima. Novim članicama ZPP-a postala su planinarska društva »Zagorske steze« iz Zaboka i »Runolist« iz Oroslavja. Sljedeće savjetovanje održat će se 7. ožujka 2004. u planinarskom domu Belecgrad, u organizaciji HPD »Belecgrad« iz Belca.

Cvjetko Šoštarić

TELEFONSKE KARTICE S MOTIVIMA IZ HRVATSKIH PLANINA

Tijekom ljeta 2003. godine Hrvatski Telekom izdao je seriju telefonskih kartica s motivima iz hrvatskih planina. Izrađene su ukupno četiri kartice: Dinara, Velebit, Žumberak i Papuk s poznatim motivima naših planinskih nacionalnih parkova i parkova prirode, a premda su izašle u 2003. godini, bile su posvećene 2002.

godini, Međunarodnoj godini planina. Premda bi se moglo prigovoriti izboru snimaka, jer se među planinama rima zasigurno moglo pronaći i atraktivnijih snimaka i motiva Žumberka i Velebita, valja pohvaliti i podržati ovaj atraktivni način promidžbe naših planina.

Alan Čaplar

UPIŠITE SE U VISOKOGORSKU ŠKOLU HPD »ŽELJEZNIČAR«!

Visokogorska sekcija HPD »Željezničar« iz Zagreba poziva sve zainteresirane planinare koji žele naučite sve što treba za ugodan i siguran boravak u visokim planinama, da se upisu u školu visokogorskog planinarenja. Škola započinje 26. veljače, a završava 22. travnja. Program škole sastoji se od devet predavanja i 7 izleta u najljepše hrvatske i slovenske planine. Sve obavijesti mogu se dobiti četvrtkom na sastancima Visokogorske sekcije »Željezničara« četvrtkom u 19:30 sati u Trnjanskoj 5b (iza Lisinskog) ili od voditelja škole Slavka Patačka 098/16-33-515.

Slavko Patačko

-
14. 2.	Planinarski ples
<i>Hotel »Kaštel« - Kaštel Lukšić</i> | PD »Malačka«, Kaštel Stari
<i>Majković Kate, 021896126, 098853378</i> |
|---------------|--|---|
-

21. 2.	Memorijal mira, 4. zim. uspon na Bjelolasicu
<i>Bjelolasica</i> | HPD »Bijele stijene«, Mrkopalj
<i>Stanislav Horaček, 098/402-141, s.horacek@hi.htnet.hr</i> |
|---------------|---|---|
-

26. 2. - 15. 4	Visokogorska škola HPD »Željezničar«	HPD »Željezničar«, Zagreb
<i>Slavko Patačko, 098/16-33-515</i> |
|-----------------------|---|--|
-

6. - 7. 3.	»Kolijevkom hrvatske državnosti«
<i>Megdan - Klis - pl. dom Putalj i pl. kuća Pod Koludrom</i> | HPD »Ante Bedalov«, Kaštel Kambelovac
<i>Josip Pejša, 021221402</i> |
|-------------------|--|---|
-

6. - 7. 3.	Otočna ophodnjica
<i>pl. kuća Sv. Gaudent</i> | HPD »Osorćica«, Mali Lošinj
<i>Marčela Badurina, 051/661-103</i> |
|-------------------|---|--|
-

14. 3.	Belečki romarski put
<i>Belec - Marija Bistrica</i> | HPD »Belegrad«, Belec
<i>Verica Havović, 049/460-135, 098/16-09-056</i> |
|---------------|---|---|
-

NE LUTAJTE ! MI VAM NUDIMO

VRHUNSKU OPREMU RENOMIRANIH TVRTKI ZA PROFESIONALNI ALPINIZAM,
REKREATIVNO PLANINARENJE, SPORTSKO PENJANJE, RAZNE OUTDOOR
AKTIVNOSTI, GORSKO SPASAVANJE I VISINSKE RADOVE

UVODNIK I ZASTUPNIK ZA REPUBLIKU HRVATSKU : HIMALAYA SPORT D.O.O. VARAŽDIN, VRAZJOVA 8C

TEL/FAX: 042/313-701 WEB: www.himalaya-sport.com